

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

Факультет філології, психології та педагогіки

Кафедра германської філології та перекладу

Рекомендовано до захисту
Протокол засідання кафедри № 7
Від « 22 » грудня 2025р.
В.о. завідувача кафедри Палій К.В.
(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «Магістр»
КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ВІДТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ОПИСУ
ПОЛІТИЧНИХ ЯВИЩ В АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ТА
УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ЗМІ

Виконавець:

Студент 6 курсу, групи 601-ФФ
Циніцький Антон Богданович

(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник роботи:

Кушнірова Т.В., д.ф.н., професор кафедри
германської філології та перекладу
Національного університету «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка»

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент:

Закреницька Л.А.,
к.філол.н., доцент кафедри іноземних мов
Хмельницької гуманітарно-педагогічної
академії

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою: _____

кількість балів: _____

Підпис керівника _____

ЗМІСТ

Реферат	
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ПОЛІТИЧНИХ ДИСКУРСІВ У ЗМІ	
1.1. Поняття компаративного аналізу.....	9
1.2. Основні лінгвістичні засоби опису політичних явищ.....	13
1.3. Сучасні концепції мовного впливу.....	16
Висновки до розділу 1	21
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ МЕДІАТЕКСТІВ ВОЄННОГО ЧАСУ	
2.1. Поняття медіатексту.....	23
2.2. Риси медіатексту.....	26
2.3. Медіатексти воєнного часу: функціональні та лексико-стилістичні особливості.....	30
Висновки до розділу 2	34
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЗАСОБІВ ОПИСУ ПОЛІТИЧНИХ ЯВИЩ У ЗМІ	
3.1. Порівняння мовних засобів опису політичних явищ.....	37
3.2. Способи перекладу політичних понять та їх вплив на сприйняття інформації.....	41
3.3. Особливості перекладу політичної термінології з німецької мови.....	45
3.4. Аналіз маніпулятивних технологій у політичних текстах.....	48
Висновки до розділу 3	51
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	68

РЕФЕРАТ

МР: 73 с., 100 джерел

Об'єкт дослідження – компаративний аналіз відтворення засобів опису політичних явищ в англійськомовних та українськомовних ЗМІ.

Мета роботи – здійснити компаративний аналіз засобів опису політичних явищ в англомовних та україномовних засобах масової інформації, виявити лінгвістичні, стилістичні та прагматичні особливості їх подання, а також визначити вплив перекладацьких стратегій і мовних засобів на формування сприйняття політичної інформації в умовах сучасного медіапростору, зокрема в період воєнного часу.

Методи дослідження – компаративний метод; описовий метод; методи перекладацького та лінгвістичного (граматичного, лексичного, стилістичного) аналізу.

У першому розділі роботи розкрито поняття компаративного аналізу, його застосування та особливості. Також описані особливості медіатексту та сучасні концепції мовного впливу, такі як спеціалізована політична лексика, політична фразеологія, стилістичні ресурси, риторика, синтаксичні конструкції та лексико-стилістичні тропи; розглянуто сучасні концепції мовного впливу.

У другому розділі було зосереджено увагу на ключових теоретичних засадах, необхідних для подальшого аналізу політичних текстів. Розкрито поняття медіатексту як особливого різновиду дискурсу, що поєднує в собі інформаційний, комунікативний та впливовий аспекти. Окреслено основні риси медіатекстів. Також було розглянуто медіатексти воєнного часу, які відзначаються підвищеною емоційністю, використанням експресивної лексики ("героїзм", "страждання"), метафоричністю (війна як "боротьба добра і зла") та тенденцією до акцентування протиставлення ("ми – вони").

Третій розділ роботи містить комплексний аналіз практичних аспектів відтворення політичних явищ у медіатекстах. Передусім розглянуто

мовні засоби, які використовуються для опису політичних подій в англійськомовних і українськомовних ЗМІ, що дало змогу виявити як спільні риси (наприклад, використання нейтральної термінології як "war" / "війна"), так і відмінності у способах подання інформації та створення оцінного забарвлення (наприклад, англійські ЗМІ: "Russia's war in Ukraine", "full-scale invasion"; українські: "російсько-українська війна", "рашистські окупанти").

Окрему увагу було приділено перекладу політичних понять з німецької мови, адже вибір перекладацької стратегії часто зумовлює зміну акцентів у тексті та впливає на інтерпретацію подій читачем ("völkerrechtswidriger Angriffskrieg" перекладається як "war of aggression in violation of international law" англійською з збереженням юридичної нейтральності, а українською як "російське вторгнення" з емоційним акцентом на агресора). Також було проаналізовано маніпулятивні технології, що застосовуються в політичних текстах для формування певних установок та їх вплив на емоційне сприйняття аудиторії (фреймінг через відбір фактів, гіпербоу, делегітимізацію ворога як "Putin is a dictator" чи "рашизм").

У результаті дослідження продемонстровано, що політичний дискурс у медіа різних мовних культур має як спільні закономірності, пов'язані з глобальними інформаційними тенденціями, так і специфічні риси, зумовлені національними контекстами та особливостями перекладу. Робота має практичну цінність для подальших досліджень політичної комунікації, перекладознавства та медіалінгвістики.

ПЕРЕКЛАД, АНАЛІЗ, АДЕКВАТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ, ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ, ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ, КАЛЬКУВАННЯ, КОНКРЕТИЗАЦІЯ, МОВНИЙ ВПЛИВ, МЕДІАТЕКСТ.

ВСТУП

Сучасний медіапростір відіграє ключову роль у формуванні політичної свідомості суспільства, особливо в умовах воєнних конфліктів, коли інформація стає інструментом впливу, мобілізації та конструювання суспільних наративів. Засоби масової інформації не лише передають фактичні дані, а й створюють певну картину політичної реальності, використовуючи специфічні мовні засоби, стилістичні прийоми та стратегії мовного впливу. У цьому контексті аналіз політичного дискурсу є одним із найбільш актуальних напрямів сучасної лінгвістики, комунікаційних студій та медіалінгвістики.

Особливої ваги набуває порівняння англомовних та україномовних політичних медіатекстів, оскільки ці інформаційні простори відображають різні культурні, політичні та соціальні підходи до висвітлення подій. В умовах війни в Україні подання політичної інформації міжнародними медіа (зокрема BBC) суттєво відрізняється від національних українських ЗМІ за рівнем експресивності, відбором термінології та прагматичними акцентами. Тому компаративний аналіз цих текстів є важливим для виявлення смислових трансформацій, особливостей мовлення та впливу перекладу на сприйняття інформації.

Актуальність роботи зумовлена потребою осмислення лінгвістичних і дискурсивних механізмів, за допомогою яких створюється політична картина світу в медіа, а також необхідністю дослідити специфіку медіатекстів воєнного часу, що характеризуються підвищеною емоційністю, мобілізаційною спрямованістю та активним використанням маніпулятивних стратегій.

Мета дослідження – здійснити компаративний аналіз засобів опису політичних явищ в англомовних, україномовних ЗМІ та визначити вплив лінгвістичних, стилістичних і перекладацьких стратегій на формування суспільного сприйняття політичної інформації.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань:

- визначити поняття компаративного аналізу та його застосування в лінгвістиці;
- дослідити сучасні концепції мовного впливу та особливості медіатекстів, зокрема в умовах воєнного часу;
- проаналізувати порівняльні мовні засоби опису політичних явищ в англійськомовних та українськомовних ЗМІ, а також маніпулятивні технології в політичних текстах;
- дослідити способи перекладу політичних понять, особливості перекладу політичної термінології з німецької мови та їх вплив на сприйняття інформації.

Об'єктом дослідження є політичні медіатексти англійськомовних і українськомовних засобів масової інформації.

Предметом дослідження – лінгвістичні, стилістичні та прагматичні засоби опису політичних явищ, а також особливості їхнього перекладу та інтерпретації.

Методи дослідження включають порівняльний та контент-аналіз, лінгвостилістичний аналіз, а також методи інтерпретації перекладу. Використання цих методів забезпечує комплексне вивчення мовних засобів політичних текстів та їх прагматичної функціональності.

Теоретичним матеріалом, що використовувався в процесі аналізу особливостей політичного дискурсу в ЗМІ та перекладу політичної термінології, стали роботи таких науковців як Р. Декарт, В.І. Карабан, М.П. Кочерган, О.О. Селіванова, Л.І. Шевченко, Д.Ю. Сизонов, Т. Стасюк, К.В. Дегтярьова, О.В. Дзикович, Т.А. Космеда, Я.О. Кравцова, Г.М. Кузенко, І.Л. Михайлин, Л.Ф. Бурлачук, Т.М. Ващук, А.О. Білецький, О.А. Сербенська, В. Ф. Іванов, Г.Є. Черемхівка, О. Черниш, Д. Макквейл, К. Шеффнер та інші.

Матеріалом дослідження стали статті з BBC News на тему війни в Україні та публікації з провідних українських онлайн-медіа («Укрінформ», «Суспільне», «ТСН», «Українська правда»), що висвітлюють аналогічні політичні події.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що у ній вперше здійснено системний компаративний аналіз політичних медіатекстів воєнного часу крізь призму лінгвостилістичних і перекладацьких трансформацій. У роботі розглядаються особливості використання маніпулятивних технологій, емоційно-оцінної лексики та фреймів у різних медіапросторах, а також вплив перекладу на зміну смислових акцентів у політичних повідомленнях.

Теоретичне значення полягає в розширенні уявлень про лінгвістичну природу політичного дискурсу та його трансформації у воєнний час. Робота поглиблює теорію медіалінгвістики та перекладознавства, зокрема щодо ролі мовного фреймінгу й дискурсивних стратегій у формуванні політичних інтерпретацій.

Практичне значення полягає у можливості застосування результатів дослідження в навчальних курсах із медіалінгвістики, дискурс-аналізу та перекладознавства. Висновки роботи можуть бути використані журналістами, редакторами та перекладачами для підвищення якості політичних повідомлень, а також аналітиками й фахівцями зі стратегічних комунікацій.

Апробація результатів дослідження. Наукове дослідження було апробоване під час Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми іноземної філології та перекладознавства» (11 – 12 листопада 2025, Полтава), ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу» (20 – 21 травня 2025 року, Полтава). За матеріалами доповіді було опубліковано тези: Циніцький А. Компаративний аналіз англomовних і українськомовних ЗМІ. / наук. кер. Т.В. Кушнірова. Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу : матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., 20-21 трав. 2025 р. Полтава : ПІЕП, 2025. С. 453-456.

Структура дипломної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів і трьох висновків до кожного розділу, загальних висновків та списку використаних джерел.

У вступі визначено мету роботи та її завдання, виділено об'єкт і методи дослідження, обґрунтовано актуальність теми роботи, зазначено апробацію дослідження, надано матеріал дослідження, короткий огляд наукової новизни та вказане практичне значення дослідження.

Перший розділ присвячений теоретико-методологічним засадам аналізу політичних дискурсів у ЗМІ. У ньому розглянуто поняття компаративного аналізу, основні лінгвістичні засоби опису політичних явищ та сучасні концепції мовного впливу.

Другий розділ зосереджений на дослідженні специфіки медіатекстів воєнного часу. Тут визначено поняття медіатексту, проаналізовано його особливості та окреслено лексико-стилістичні й функціональні характеристики медіатекстів, створених у період війни.

Третій розділ містить практичний компаративний аналіз матеріалу. У ньому здійснено порівняння лінгвістичних засобів опису політичних явищ в англійських та українських ЗМІ, розглянуто стратегії перекладу політичних понять з німецької мови та їхній вплив на інтерпретацію інформації, а також проведено аналіз маніпулятивних технологій у політичних текстах.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ПОЛІТИЧНИХ ДИСКУРСІВ У ЗМІ

1.1. Поняття компаративного аналізу

Наукове пізнання завжди пов'язане з пошуком закономірностей і відмінностей між явищами. Ще від античних часів люди намагалися зрозуміти навколишній світ через порівняння, встановлюючи подібності та відмінності. Сучасна наука розробила низку методів, які ґрунтуються на цьому підході, серед яких особливе місце посідає компаративний аналіз. Він є одним із найбільш універсальних та продуктивних інструментів дослідження, що застосовується у різних сферах гуманітарного, соціального та навіть природничого знання. [57]

Вибір теми зумовлений тим, що в умовах глобалізації та швидкого розвитку інформаційного простору порівняльні дослідження набувають дедалі більшої актуальності. Вони дозволяють виявляти не лише загальні закономірності, а й національні чи культурні особливості, що є особливо важливим для розуміння політичних процесів, медіадискурсу та міжкультурної комунікації.

Термін «компаративний аналіз» походить від латинського *comparativus* – «порівняльний». У найзагальнішому розумінні це метод наукового дослідження, який полягає у зіставленні двох або більше об'єктів з метою виявлення їхніх подібностей та відмінностей. Його основна функція полягає у встановленні закономірностей розвитку та функціонування явищ, а також у поясненні природи їхньої відмінності.

Сутність компаративного аналізу полягає не лише у формальному зіставленні характеристик. Він передбачає більш глибоке осмислення, що дозволяє зрозуміти причини існування певних спільних чи відмінних рис і зробити узагальнені висновки. У такий спосіб дослідник отримує змогу

розглядати об'єкт у ширшому контексті, порівнюючи його з іншими системами, традиціями чи культурними моделями. [7]

Ідея порівняння як методу пізнання бере початок ще з античності. Платон використовував зіставлення для виявлення універсальних ідей, Арістотель систематизував знання шляхом порівняння форм державного устрою, риторичних прийомів чи природних явищ. У середньовіччі порівняльний метод застосовували в богословських та філософських диспутах. Наприклад, Арістотель порівнює різні політичні форми, щоб зрозуміти, які з них є практичними та справедливими. [84]

Метод порівняння почав набувати системності. Френсіс Бекон у своїй індуктивній методології підкреслював значення спостереження й зіставлення фактів, а Рене Декарт у «Міркуванні про метод» описував необхідність логічного розмежування і порівняння явищ для побудови достовірного знання. [10]

Початок ХІХ століття стало періодом розквіту компаративного підходу. У філології виникає порівняльно-історичне мовознавство, яке заклало основи для вивчення мовних родин і реконструкції прамов. У літературознавстві формується компаративістика, що досліджує міжлітературні зв'язки, запозичення та впливи. Згодом компаративний метод поширився й на інші сфери: історію, культурологію, соціологію, політологію. А сьогодні цей метод широко застосовується і в медіадослідженнях. Порівняльний аналіз допомагає простежити, як одна й та сама подія відображається у різних інформаційних просторах, які стилістичні засоби використовують журналісти, а також які соціальні чи політичні чинники впливають на вибір мовних стратегій. [85]

Компаративний аналіз передбачає кілька ключових етапів. Насамперед визначається об'єкт дослідження – тексти, явища, процеси чи системи. Далі встановлюються критерії, за якими відбуватиметься порівняння: мовні засоби, структура тексту, ідеологічна спрямованість, кількісні показники тощо. Наступним кроком є власне зіставлення, під час якого виявляються спільні й відмінні риси. Завершальним етапом виступає формулювання висновків, що

дозволяють зрозуміти природу досліджуваних явищ і виявити їхні закономірності. [15]

Залежно від дослідницьких завдань компаративний аналіз може бути кількісним або якісним. Кількісний варіант ґрунтується на статистиці, підрахунках та об'єктивних показниках. Якісний аналіз зосереджується на інтерпретації сенсу, символів, культурних і соціальних контекстів. Поєднання цих підходів забезпечує комплексність дослідження. [44]

Компаративний метод вважається універсальним і знаходить застосування у багатьох науках. У літературознавстві він дозволяє виявляти спільні мотиви, образи чи жанрові риси творів різних національних літератур. У мовознавстві використовується для зіставлення граматичних систем, словникового складу, синтаксичних структур. У політології та правознавстві порівняльний аналіз допомагає досліджувати конституційні системи, політичні режими, форми державного устрою. У соціології цей метод застосовується для вивчення соціальних практик у різних суспільствах. [32]

Окремий напрям становить компаративний аналіз у медіазнавстві. Зіставляючи тексти різних засобів масової інформації, дослідник отримує змогу зрозуміти, як формуються суспільні уявлення про події та які ідеологічні акценти наявні у висвітленні. Наприклад, війна в Україні по-різному репрезентується в українських та закордонних ЗМІ: перші зосереджуються на героїзмі українських військових та стражданнях цивільного населення, тоді як другі часто акцентують увагу на геополітичних наслідках та міжнародних реакціях. Саме компаративний аналіз дозволяє побачити ці відмінності й пояснити їхні причини. [21]

Вид аналізу	Характеристика	Приклад застосування
Описовий	Просте виявлення спільних і відмінних рис	Порівняння стилістики заголовків у ЗМІ
Аналітичний	Встановлення причин і пояснень відмінностей	Чому BBC і «ТСН» по-різному подають тему війни
Кількісний	Використання статистики та підрахунків	Аналіз частоти вживання слів «war» і «війна» у статтях
Якісний	Інтерпретація смислів і контекстів	Аналіз метафор у політичному дискурсі
Міжкультурний	Зіставлення явищ у різних культурах	Порівняння висвітлення протестів у Франції та Україні
Міжмовний	Порівняння мовних засобів	Зіставлення англомовної та україномовної військової термінології

У глобалізованому світі, де різні культури та інформаційні простори взаємодіють між собою, компаративний аналіз набуває особливої актуальності. Він сприяє об'єктивному осмисленню політичних, соціальних і культурних процесів, допомагає уникати стереотипів та однобічності у сприйнятті інформації. [16]

Отже, компаративний аналіз є універсальним і незамінним методом сучасного наукового пізнання, що дозволяє не лише фіксувати подібності та відмінності між явищами, а й розкривати глибокі причини їхнього виникнення, закономірності розвитку та культурно-історичний контекст. У добу глобалізації та інформаційного перевантаження цей метод набуває особливої ваги в медіадослідженнях, політології, культурології та міжкультурній комунікації, допомагаючи уникати спрощень і стереотипів, об'єктивно осмислювати складні процеси та формувати більш виважене

розуміння світу. Завдяки поєднанню описових, аналітичних, кількісних і якісних підходів компаративний аналіз залишається одним із найефективніших інструментів для отримання нового, системного знання.

1.2. Основні лінгвістичні засоби опису політичних явищ

Політичний дискурс як особлива форма комунікації характеризується високим ступенем насиченості мовними засобами, спрямованими на формування суспільної думки, вплив на адресата та конструювання певної політичної реальності. Лінгвістичні засоби, що застосовуються для опису політичних явищ, відображають не лише зміст подій, а й стратегії комунікації, що реалізуються у межах політичного простору. Вони формують картину світу, у якій політичні процеси отримують своє пояснення, оцінку та інтерпретацію.[4]

Одним із базових механізмів відтворення політичних подій є використання спеціалізованої політичної лексики. Вона складається з термінів, що описують державні інституції, правові норми, міжнародні організації, дипломатичні відносини та інші явища, які мають стале місце у політичній системі. Політична термінологія виконує номінативну функцію, забезпечуючи точність і однозначність у визначенні складних процесів і структур. Проте її вживання часто набуває прагматичного відтінку, оскільки одні й ті самі терміни можуть по-різному інтерпретуватися у різних соціально-політичних та культурних контекстах. [40]

Особливе місце серед лінгвістичних засобів займає політична фразеологія, яка використовується для увиразнення повідомлення та надання йому додаткового емоційного навантаження. Політичні кліше, стійкі словосполучення та усталені метафори створюють асоціації, які закріплюються у масовій свідомості та полегшують сприйняття складних

явищ. Вони виступають інструментом формування колективного уявлення про певну подію чи політичну фігуру.

Не менш важливим засобом є стилістичні ресурси мови, серед яких ключову роль відіграє метафора. Політична метафора дозволяє здійснювати когнітивне уподібнення політики до інших сфер життя, зокрема театру, спорту чи війни. Це сприяє створенню більш зрозумілої та емоційно насиченої картини політичної дійсності. Метафоризація політики виконує не лише пояснювальну, але й маніпулятивну функцію, оскільки задає рамки інтерпретації явища, пропонуючи реципієнтові готову модель його осмислення. [2]

Важливе місце у політичному дискурсі займає риторика, що визначається як мистецтво переконання. Риторичні засоби, зокрема повтори, антитези, паралелізми та заклики спрямовані на підвищення ефективності комунікації та мобілізацію аудиторії. Вони підсилюють експресивність висловлювання, формують емоційний контакт із адресатом і сприяють конструюванню бажаного політичного іміджу.

На синтаксичному рівні ключову роль відіграє побудова речень, які можуть бути лаконічними для створення ефекту категоричності й упевненості або розгорнутими – для аргументації та деталізації позицій. Часто застосовується інверсія, що дозволяє акцентувати увагу на окремих елементах повідомлення. Крім того, характерним є використання питальних і спонукальних конструкцій, які забезпечують інтерактивність дискурсу та стимулюють залучення адресата. [51]

Серед лексико-стилістичних засобів важливу роль відіграють епітети, гіперболи та інші тропи, що підсилюють емоційне забарвлення висловлювання та сприяють формуванню уявлення про політичні явища як позитивні чи негативні. Завдяки їм формується розмежування, що дозволяє чітко визначати «своїх» та «чужих» у політичному протистоянні.

Окремої уваги заслуговує явище політичної евфемізації. Евфемізми широко використовуються для пом'якшення опису негативних подій, приховування небажаної інформації або легітимізації політичних рішень. [33]

Це стосується насамперед військових дій, економічних криз чи інших явищ, які потенційно можуть викликати соціальну напругу. Евфемізація виступає засобом маніпуляції свідомістю, знижуючи критичне сприйняття інформації.

Іншою важливою характеристикою політичного мовлення є використання контрасту «ми» та «вони», що формує колективну ідентичність та протиставляє її зовнішнім чи внутрішнім опонентам. Така дихотомія закріплюється у масовій свідомості та забезпечує створення чіткої межі між позитивними та негативними силами. [52]

На рівні текстової організації політичного дискурсу значну роль відіграють композиційні прийоми, які дозволяють структурувати матеріал таким чином, щоб він був найбільш ефективним з погляду переконливості. Використання вступних і завершальних елементів, повторення ключових тез, акцентування на певних аспектах забезпечує не лише логічність викладу, але й емоційний вплив на аудиторію. [47]

А лінгвістичні засоби опису політичних явищ становлять цілісну систему, у якій взаємодіють терміни, стилістичні прийоми, синтаксичні конструкції та композиційні структури. Таке застосування має на меті не лише інформування, але й вплив на свідомість адресата, формування певної оцінки подій і стимулювання до прийняття конкретних політичних позицій. Саме тому аналіз цих засобів є ключовим для розуміння природи політичної комунікації та механізмів її впливу на суспільство. [5]

Отже, політичний дискурс є складно організованою системою лінгвістичних засобів, що працює не лише як інструмент передачі інформації, а насамперед як механізм конструювання політичної реальності, формування суспільної свідомості та легітимізації влади. Від спеціалізованої термінології й евфемізмів до метафор, риторичних фігур, синтаксичних акцентів та

прагматичної опозиції. Усі рівні мовної організації підпорядковані досягненню ідеологічних і комунікативних цілей. Ця багат шаровість робить політичне мовлення інструментом впливу, здатним одночасно інформувати, переконувати, мобілізувати або маніпулювати. Саме тому детальний аналіз лінгвістичних засобів політичного дискурсу залишається необхідною умовою критичного осмислення політичних процесів і захисту суспільства від прихованих маніпулятивних стратегій.

1.3. Сучасні концепції мовного впливу

Мова виконує роль інструмента впорядкування та систематизації інформаційних потоків, надаючи їм форму, узгоджену з культурними нормами й колективними уявленнями. Спосіб пізнання світу людиною зумовлений культурною традицією, досвідом попередніх поколінь та поступовою еволюцією самої мовної системи. Завдяки цьому процесу знання отримують узагальнену форму, відокремлену від індивідуального досвіду, і набувають значення засобу для колективного спілкування та вербального мислення. [8]

Комунікативна діяльність базується на використанні універсального коду – мови, що забезпечує реалізацію потреби у спілкуванні та досягнення певної мети. Основні завдання комунікації можна згрупувати у три блоки: інформаційний (передача та розуміння даних), предметний (пошук та збирання відомостей) та комунікативний (формування особливого типу відносин із адресатом). У кожному випадку мовлення впливає на реципієнта, надаючи кожному акту взаємодії індивідуального забарвлення.

Мовленнєвий вплив є наскрізним феноменом комунікації, що розкривається через три елементи: ініціатора, повідомлення та адресата. Цей процес можна аналізувати з різних позицій: суб'єкта мовлення, мовних засобів, які він використовує, та отримувача інформації. Вихідні смислові структури мовця в процесі комунікації трансформуються у свідомості

адресата, тоді як повідомлення постає проміжною ланкою, що репрезентує наміри відправника через різноманітні мовні компоненти.

За визначенням О. Дзикович, мовний вплив полягає у досягненні комунікативної мети відправника шляхом реалізації іллокутивних актів, які викликають відповідну реакцію реципієнта [9].

Процес мовленнєвого впливу у широкому значенні можна описати як передачу інформації від мовця до слухача чи читача в межах усного або письмового спілкування із застосуванням мовних, позамовних та невербальних засобів. Така комунікація нерозривно пов'язана з усвідомленими чи підсвідомими намірами відправника й конкретними завданнями, які він переслідує, – будь то інформування, налагодження контактів, чи досягнення певного результату. Важливою складовою мовленнєвого впливу виступає його зворотний ефект, тобто те, як отримане повідомлення впливає на адресата. З огляду на це, мовний вплив постає не лише як процес передавання інформації, а й як динамічний обмін, що виявляється у реакціях та відповідях реципієнта. Така інтерпретація підкреслює вагому роль обох сторін у процесі комунікації та їхню співучасть у формуванні спільного результату [30].

У широкому розумінні мовленнєвий вплив можна визначити як процес трансформації свідомості особистості та її внутрішньої картини світу. Це свідчить про активну роль мови у формуванні світогляду та переконань людини. У вузькому ж значенні цей феномен пов'язують із діяльністю масмедіа та публічними промовами. Водночас мовленнєвий вплив охоплює значно ширший спектр ситуацій, включаючи звичайне повсякденне спілкування, де він реалізується через вплив на співрозмовника. У таких випадках застосовуються різні техніки, спрямовані на зміну ставлення, переконань або стимулювання до конкретних дій. З цієї перспективи мовленнєвий вплив можна розглядати як ефективний інструмент регулювання людської поведінки за допомогою вербальних і невербальних засобів. [48]

В академічному контексті мовленнєвий вплив розуміється як взаємодія між комунікантом і адресатом, що ґрунтується на чітко окреслених намірах мовця. Ці наміри можуть полягати у зміні уявлень адресата про певні явища чи об'єкти, у перебудові категоріальних структур його свідомості, у впливі на його поведінку, емоційний стан чи навіть фізіологічні реакції. Механізм мовленнєвого впливу розглядається як сукупність прийомів і дій, спеціально спрямованих на реалізацію конкретних комунікативних завдань мовця. Він забезпечує розв'язання визначених цілей і слугує досягненню потрібного результату [22].

Форми мовленнєвого впливу можна узагальнити у групи прагматичних типів висловлювань, які характеризуються спільною комунікативною функцією. Такий підхід дозволяє наголосити на стратегічній природі мовного впливу, який завжди орієнтований на досягнення певного результату у спілкуванні. Сутність цього явища визначається установкою мовця на реалізацію конкретних цілей, що підкреслює його активну роль у комунікаційному процесі. Бути ініціатором мовленнєвого впливу означає фактично керувати поведінкою співрозмовника. Використавши влучне слово можна надихнути людину до початку, зміни чи припинення певної діяльності, а також впливати на її рішення або світосприйняття. [48]

Поняття «тип мовленнєвого впливу» має певну схожість з категоріями комунікативної стратегії та тактики. Перша передбачає комплекс мовленнєвих дій, об'єднаних однією метою і які мають перед собою на меті досягнення певного результату, в той час як друга охоплює одну або декілька мовних завдань, які допомагають реалізувати загальне завдання мовця. Водночас важливо зазначити, що тип мовленнєвого впливу не завжди прямо залежить від цільової установки мовця у певній ситуації, оскільки він обумовлюється прагматичною функцією, яка є спільною для конкретних груп висловлювань.

Методи мовленнєвого впливу можна трактувати як сукупність прийомів і дій, що мають на меті реалізацію іллокутивних завдань мовця та спрямовані на вирішення певних комунікативних проблем або полегшення досягнення

конкретної мети. Різні форми мовного впливу постають як узагальнені категорії прагматичних висловлювань, які об'єднані на підставі спільної комунікативної функції. Саме тому поняття типу мовленнєвого впливу в певній мірі перетинається з поняттям комунікативної стратегії, яка являє собою комплекс мовних дій, що спрямовані на досягнення певного результату. [9]

Варто наголосити, що тип мовленнєвого впливу не ототожнюється з конкретною комунікативною метою мовця у певній ситуації спілкування, а радше визначається загальною прагматичною функцією, спільною для різних видів висловлювань. Інакше кажучи, їх можна розглядати як своєрідну систему висловів, об'єднаних за своєю прагматичною сутністю. Класифікація мовленнєвого впливу враховує низку критеріїв аналізу: цілі комунікації, контекст мовлення, рівень усвідомленості учасників, інструментарій впливу, ефективність, а також інші важливі фактори.

Зокрема, дослідження різноманітних способів мовленнєвого впливу (таких як доведення, переконання, прохання, інформування, умовляння, навіювання, наказ чи примус) має вагоме значення для розуміння саме впливової функції мовлення. При аналізі комунікативних тактик слід враховувати їхнє безпосереднє застосування у мовленнєвій практиці. Щоб краще пояснити відмінність між типами мовного впливу та тактиками, можна використати аналогію зі співвідношенням мови і мовлення: перше є абстрактною системою знаків і правил, тоді як друге – практичною реалізацією цієї системи у конкретних дискурсивних практиках. [19]

Таким чином, комунікативна стратегія в певній ситуації може включати різні тактики, що, у свою чергу, реалізують різні типи мовного впливу. Наприклад, обравши стратегію дискредитації, мовець може використовувати такі висловлювання, як звинувачення, інсинуації чи іронічні зауваження, які виконують функцію емоційного впливу та оцінки. У межах стратегії підпорядкування можуть застосовуватися тактики вимоги, аргументації чи умовляння, які передають вплив через наказ, доказ або переконання. Отже,

комунікативні тактики інтегрують у собі різні форми мовленнєвого впливу, реалізуючи їх у межах конкретних стратегій.

Виділяють різні типи мовленнєвого впливу, серед яких:

1. Соціальний вплив: вітання, прощання, рекомендація, подяка, вибачення, обіцянка.
2. Вплив за допомогою художніх образів: розповідь (оповідання, розповідь про власний досвід або досвід іншої людини) і зображення (художній опис).
3. Інформування: звістка, повідомлення, відомості.
4. Доведення: обґрунтування, пояснення, опис, експлікація, доказ, спростування, тлумачення, визначення, узагальнення, припущення, думка.
5. Аргументація: види повідомлень ті ж, що й у доведенні, але зі спеціальним підбором фактів і впорядкуванням аргументів для переконання адресата, іноді з додаванням емоційно-оцінного модусу, маніпуляцією з модусами думки й знання.
6. Умовляння: прохання, пропозиція, порада, побажання, підштовхування, підкуп.
7. Заклик: гасло, агітація, реклама, презентація, самопрезентація та ін.
8. Веління: наказ, вказівка, розпорядження, команда, вимога, заборона, дозвіл, замовлення, нагадування, бажання та ін.
9. Примус: погроза, залякування, вольовий тиск та ін. [45]

Отже, мовленнєвий вплив є основним механізмом людської комунікації, що виходить далеко за межі простої передачі інформації та перетворюється на цілеспрямований процес трансформації, переконань, емоційного стану. Будучи невід'ємною складовою будь-якого акту спілкування – від повсякденної розмови до мас-медійного й політичного дискурсу, він реалізується через складну ієрархію комунікативних стратегій, тактик і конкретних типів впливу (інформування, доведення, переконання, умовляння,

заклик, веління, примус тощо). Усі ці форми демонструють активну, часто стратегічну природу мовлення, яке не лише відображає реальність, а й конструює її, регулює соціальні відносини та керує діями людей. Розуміння природи, механізмів і типології мовленнєвого впливу є ключем до критичного сприйняття сучасних дискурсивних практик, захисту від маніпуляцій і свідомого використання мови як найпотужнішого інструменту формування індивідуальної та колективної картини світу.

Висновки до розділу 1

Завдяки цьому розділу можна зробити комплексні висновки щодо особливостей функціонування політичного дискурсу, його мовних засобів та механізмів впливу на масову свідомість. Вихідним методологічним підґрунтям стало поняття компаративного аналізу, який є універсальним інструментом зіставлення, що дозволяє виявляти відмінності та спільні риси у способах репрезентації політичних явищ у різних мовних та культурних середовищах. Саме завдяки компаративному підходу можна прослідкувати специфіку національних традицій політичної комунікації, особливості використання мовних стратегій, а також оцінити ступінь їхньої ефективності у формуванні суспільної думки.

Особливу увагу було приділено лінгвістичним засобам опису політичних явищ, які є ключовим інструментом творення змісту політичного тексту. Мова політики виявляється не просто системою знаків, що відображають реальність, а потужним засобом впливу на масову свідомість. Використання метафор, епітетів, політичної термінології, риторичних прийомів, емоційно маркованої лексики формує уявлення про події, конструює образи «свого» та «чужого», створює емоційно-прагматичний фон, який безпосередньо впливає на поведінку реципієнта. Лінгвістичні ресурси у політичному дискурсі не є нейтральними: вони завжди відображають певну

ідеологічну позицію та використовуються як засіб переконання, легітимізації чи делегітимізації влади, мобілізації населення або створення образу загрози.

Сучасні концепції мовного впливу, розглянуті у межах дослідження, підтвердили, що мова у політичному дискурсі функціонує не лише як відображення політичної дійсності, а як чинник її формування. Теорії критичного дискурс-аналізу наголошують, що кожен політичний текст має прагматичну спрямованість і є інструментом маніпуляції, переконання або впливу на суспільство. Концепція мовної маніпуляції підкреслює, що через відбір певної лексики, синтаксичних конструкцій та стилістичних прийомів відбувається підміна реальності: одні факти підкреслюються, а інші – замовчуються або подаються у викривленій формі. Теорія міжкультурної комунікації доводить, що культурні особливості визначають, які саме засоби мовного впливу є більш дієвими в певному суспільстві, а також як вони сприймаються аудиторією.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ МЕДІАТЕКСТІВ ВОЄННОГО ЧАСУ

2.1. Поняття медіатексту

Наразі поняття «медіатекст» розглядається як одне з базових у сфері масової комунікації, медіалінгвістики, журналістики та соціальної лінгвістики. Термін вживається для позначення текстів, що створюються у сфері мас-медіа і функціонують у суспільстві як засіб комунікації, впливу та відтворення соціальної реальності. Його особливість полягає в тому, що він завжди має масового адресата, створюється для поширення у публічному просторі та є частиною інформаційного обігу. [43]

Вважається, що медіатекст відрізняється від будь-якого іншого тексту передусім своїм комунікативним призначенням. Він не лише передає інформацію, а й виконує функцію формування громадської думки, орієнтує суспільство на певні цінності та інтерпретації подій. Таким чином, медіатекст має подвійне завдання: з одного боку, він є інформативним повідомленням, а з іншого – інструментом впливу на свідомість реципієнта.

У лінгвістиці сформувалося кілька підходів до розуміння медіатексту. Лінгвістичний підхід розглядає його передусім як мовний феномен, що реалізується у певних жанрових формах: новина, стаття, інтерв'ю, аналітичний матеріал тощо. У цьому сенсі медіатекст відображає закономірності функціонування мови у сфері масової інформації, а також специфіку добору лексики, синтаксичних конструкцій, стилістичних засобів. Комунікативний підхід акцентує на тому, що медіатекст – це форма взаємодії між журналістом та аудиторією, де відправник завжди має намір не лише повідомити факт, а й досягти певного прагматичного ефекту: вплинути на думку, сформувати установку, спонукати до дії. [43]

Семіотичний підхід дозволяє розглядати медіатекст як багаторівневий знак, що складається з вербальних і невербальних компонентів. Особливо це

помітно у сучасних мультимедійних форматах, де слово взаємодіє з фото, відео, графікою, інфографікою, аудіоелементами. У такому розумінні медіатекст є мультимодальним поняттям, яке не можна звести лише до мовної форми. Він втілює різні семіотичні системи, що взаємодіють для досягнення більшої переконливості та емоційності.

Культурологічний підхід пов'язує медіатекст із ширшими суспільними процесами. Кожен текст мас-медіа є продуктом конкретного культурного та ідеологічного середовища, віддзеркалює цінності, стереотипи та домінуючі дискурси суспільства. У цьому сенсі медіатекст не просто відображає події, а й конструює культурні моделі світу, нав'язує певні способи інтерпретації дійсності. Саме тому дослідники часто підкреслюють його роль у формуванні соціальних міфів, стереотипів та масових наративів. [25]

Окрему увагу слід звернути на структурні особливості медіатексту. Він характеризується відкритістю, гнучкістю та фрагментарністю. На відміну від наукового тексту, який має чітку логічну організацію, медіатекст допускає комбінацію фактів, оцінок, цитат, статистики та емоційних коментарів. Його структура часто підпорядкована принципу «інформаційної піраміди», де найважливіші факти подаються на початку, а другорядні деталі наприкінці. Для спрощення сприйняття використовуються короткі абзаци, підзаголовки, маркери. Це пояснюється прагненням зробити інформацію максимально доступною для масового читача, який споживає її у швидкому темпі.

Не менш важливою характеристикою медіатексту є його прагматичність. Він завжди створюється з урахуванням певної мети та орієнтації на конкретну реакцію аудиторії. Ця прагматична настанова проявляється у використанні різноманітних мовних стратегій: від нейтрального викладу до відкрито маніпулятивного впливу. Політичні медіатексти часто містять оцінну лексику, риторичні запитання, елементи метафоризації, що дозволяють спрямувати інтерпретацію подій у потрібному напрямку. [14]

Особливу роль у дослідженні медіатексту відіграє питання його ідеологічної зумовленості. Кожен текст мас-медіа є результатом відбору фактів, їх упорядкування та подачі, що неминуче відображає позицію автора або редакції. Навіть у прагненні до «об'єктивності» журналіст не може уникнути інтерпретації, адже саме спосіб висвітлення події (які слова вибрані, на яких аспектах зроблено акцент, які факти винесено у заголовок) уже є формою оцінки. Таким чином, медіатекст стає інструментом не лише інформування, а й формування суспільної свідомості, впливу на політичні настрої та громадську думку. [54]

У науковій літературі також підкреслюється динамічність поняття медіатексту. Його форма і зміст змінюються залежно від розвитку технологій та медіапрактик. Якщо раніше медіатексти були статичними (газетна стаття, теле чи радіопередача), то сьогодні вони мають інтерактивний характер, оскільки в інтернеті користувачі можуть коментувати, поширювати, переосмислювати матеріал. Це зумовлює перехід від традиційної журналістики до мережевої комунікації, де медіатекст стає частиною відкритого діалогу між ЗМІ та аудиторією.

Отже, медіатекст є ключовим об'єктом сучасної медіалінгвістики та одним із найважливіших інструментів створення соціальної реальності в епоху масової комунікації. Поєднуючи в собі інформативну, прагматичну, ідеологічну та культуротворчу функції, він виходить далеко за рамки простого передавання фактів і виступає активним механізмом формування громадської думки та колективних уявлень. Його варіативність, структурна гнучкість, відкритість до інтерпретації та постійна еволюція під впливом цифрових технологій роблять медіатекст не лише відображенням суспільних процесів, а й їхнім співтворцем.

2.2. Риси медіатексту

Комунікативний простір можна розглядати як багатовимірне середовище, що охоплює соціальні, культурні та духовні складові, а також процеси обміну інформацією. Початок ХХІ століття ознаменувався відчутними трансформаціями цього простору під впливом численних чинників. Уже наприкінці ХХ століття комунікативні процеси почали зазнавати серйозних змін, зумовлених розвитком масової культури та появою новітніх інформаційних технологій. Поширення інтернету стало поштовхом до активного розвитку інтерактивних і цифрових медіа. Водночас інформаційний ринок зазнав інтенсивної комерціалізації, що охопила як друковані, так і електронні засоби масової інформації. Це, у свою чергу, привело до формування поняття «глобальної культури мас-медіа», про що зазначав британський дослідник теорії масової комунікації Д. Маккуейл [66].

Попри те, що слово «медіа» походить від латинського «*media*» або «*medium*» і може стосуватися будь-якого каналу передачі інформації, поняття «медіатекст» використовується виключно у сфері масової комунікації. Інтерес до мовної риторики медіа та специфіки функціонування мови в ЗМІ сприяв активному входженню концепції медіатексту в науковий обіг. У результаті медіатекст став предметом різнопланових досліджень, спрямованих на виявлення як універсальних, так і унікальних типологічних та індивідуальних рис його структури.

Поняття медіатексту формується в умовах нового етапу розвитку комунікації, коли звичні нам семантичні характеристики текстових структур переносяться у медіапростір. У такому середовищі текст набуває ширшого комунікативного значення, адже відрізняється способом створення, каналами поширення, мовними засобами, творчими підходами та орієнтацією на певну аудиторію. У цьому сенсі медіатекст розглядається як повідомлення незалежно від жанру медіа – чи то газетна стаття, телепрограма, відеокліп чи художній фільм. Він водночас є універсальною семантичною одиницею,

знаковою системою із соціальною функцією, об'єктом масової комунікації, зафіксованим відображенням реальності та результатом творчого процесу [20].

Як зазначає Г. Кузенко, ключовими властивостями тексту є зв'язність і цілісність, які забезпечують його неперервність і завершеність. Логічність сприяє послідовному розгортанню ідеї, тоді як точність і ясність формулювань гарантують чіткість передавання інформації. Крім того, доступність і зрозумілість тексту роблять його сприйняття легким для читача [23].

Дослідження медіатекстів є важливим етапом у розумінні того, яким чином у масових комунікаціях вибудовується та подається образ реальності. У процесі характеристики сучасних медіатекстів доцільно враховувати низку визначальних чинників:

- корпоративна природа виробництва, що зумовлюється організаційною структурою створення медійного контенту.
- ідеологічна багатоманітність, яка відображає різні світоглядні позиції та ідеологічні орієнтири в медіапродуктах.
- динамічність, що виявляється у постійному оновленні та еволюції медіатекстів.
- специфічність засобів творення, яка визначає унікальний набір інструментів, застосованих у їх створенні.
- багаторівневість і багатовимірність, що акцентують різноманітність підходів та широту аналітичного контексту.
- розширене трактування мовних одиниць, яке демонструє глибину й різноплановість мовленнєвого вираження.
- інтегрованість у гіпертекстовий простір, що свідчить про включеність у ширшу мережеву систему та взаємодію з іншими медійними текстами [17].

Як зазначає О. Ковальова, інтернет-простір надає користувачам не лише можливість передавати інформацію про події, але й створює умови для створення віртуального контакту з аудиторією, що сприяє її активнішій участі

у комунікаційному процесі. Така взаємодія значно розширює комунікативні межі: завдяки гіперпосиланням читач має змогу оперативно переходити до матеріалів подібної тематики, об'єднаних спільними ключовими словами [17].

Науковці наголошують, що під час створення медіатекстів відбувається поєднання елементів розмовного й писемного стилів. У сучасних медійних текстах простежується явище контамінації – це поєднання жанрів та злиття різних мовних моделей. Характерною ознакою медіаматеріалів є розмитість стильових меж: поширення рис усного мовлення (новини, аналітика, коментарі), порушення норм наголосу й граматики, нестандартні поєднання слів і синтаксичних конструкцій, а також використання зменшених форм і ненормативної лексики [41].

Стрімкий розвиток новітніх технологій зумовлює постійне зростання обсягів інформаційного потоку. У сучасному комунікативному середовищі сама по собі інформативна функція вже не є достатньою. Зміст матеріалу поступається другорядною роллю порівняно з його емоційним наповненням. Саме емоційність та цікава інтерпретація стають визначальними факторами того, наскільки ваш текст буде успішним. Водночас зростає тенденція до персоналізації інформації: у друкованих ЗМІ все менше значення має сама тема повідомлення, а все більше – особистість мовця чи автора.

Серед ключових мовних та стилістичних характеристик сучасних мас-медіа, що відрізняють їх від інших функціональних стилів, варто виділити високий ступінь стандартизації мовних засобів. Це проявляється у широкому використанні стійких словосполучень, журналістських кліше, лексикалізованих метафор, термінів і шаблонних найменувань. Такі особливості найбільш характерні для новинних повідомлень і покликані створювати ілюзію максимальної об'єктивності та нейтральності.

Водночас виразність мови у медіа виконує функцію привернення уваги реципієнта, формування ставлення до поданої інформації та виділення оцінних акцентів. Цьому сприяє використання кліше, стереотипних висловів,

емоційно забарвлених епітетів і безпосередніх звернень до читача. Подібні мовні прийоми найчастіше зустрічаються в авторських публікаціях [56].

Однією з характерних рис медіатекстів, що водночас становить і складність для перекладу, є заголовки побудовані на грі слів, алюзіях, цитатах, модифікованих ідіомах або мовних конструкціях, пов'язаних із темою грошей.

Окремою проблемою виступають мовні кліше – стійкі вирази, які багаторазово відтворюються без творчого опрацювання. Унаслідок цього вони втрачають як своє лексичне значення, так і емоційне забарвлення. Такі звороти функціонують як готові шаблонні форми, що застосовуються незалежно від точності передачі думки. Їхня особливість полягає у надмірній повторюваності: по-перше, вони постійно відтворюються у медійному дискурсі, а по-друге – з часом стають семантично «порожніми». У подібних конструкціях може зберігатися певний образ, проте через автоматичне використання він поступово втрачає виразність і нерідко плутається з фразеологізмами. Відмінність полягає в тому, що на відміну від фразеологічних одиниць, кліше не здатне узагальнити зміст чи передати глибшу думку. У результаті вони часто маскують відсутність чіткої позиції або емоційного наповнення [55].

Літературні параметри медіатексту визначаються низкою показників, серед яких центральними є правильність, чистота та культура мовлення. Під правильністю розуміють дотримання усталених мовних норм, чистота мови передбачає відсутність сторонніх елементів, невластивих конкретному стилю, а культура мовлення виявляється у високому рівні володіння літературною мовою та вмінні використовувати її виражальні ресурси.

Однією з базових характеристик медіатексту виступає його діалогічність, що проявляється у співіснуванні та взаємодії кількох смислових позицій і створює багатоголосність комунікації. Ця риса є фундаментальною для медійного дискурсу, оскільки охоплює елементи адресованості, кореляції з позицією співрозмовника й може реалізовуватися як у власне діалогічних текстах (наприклад, інтерв'ю), так і в міжтекстових зв'язках, коли тексти

вступають у своєрідний «діалог», або ж у внутрішньому монологі, який зберігає ознаки діалогічності [3].

Відтак до характерних граматичних рис медіатекстів належать: лаконічні речення, переважання активних конструкцій і прямий спосіб викладу. На лексичному рівні вирізняються актуальні терміни, добір словника, цитати й професійна термінологія, тоді як на стилістичному – емоційна насиченість, використання заголовків і підзаголовків.

Отже, сучасний медіатекст є складним, динамічним і багат шаровим феноменом, що виник і постійно еволюціонує в умовах цифрової революції, глобалізації комунікативного простору. Поєднуючи риси традиційного тексту з новими можливостями гіпертекстового, мультимодального та інтерактивного середовища, він виходить за межі простого носія інформації й перетворюється на один із головних інструментів впливу на свідомості, формування суспільних настроїв та ідеологічних наративів. Його ключові ознаки – стандартизація й клішованість (особливо в новинному дискурсі), емоційність і виразність (в авторських та розважальних форматах), діалогічність, гнучкість стилістичних меж, інтеграція усного й письмового мовлення, а також постійна орієнтація на швидке сприйняття й прагматичний ефект – це все відображає адаптацію мови до умов інформаційного перенасичення та конкуренції за увагу аудиторії. У глобалізованому медіапросторі критичне осмислення структури, стилістики та прагматики медіатексту стає невід'ємною складовою медіаграмотності, розуміння механізмів впливу та збереження культурно-мовної ідентичності.

2.3. Медіатексти воєнного часу: функціональні та лексико-стилістичні особливості

Медіатексти у період війни займають особливе місце у системі масової комунікації, адже вони не лише виконують традиційну роль джерела

інформації, а й перетворюються на інструмент психологічного, ідеологічного та культурного впливу. У часи збройних конфліктів саме медіа стають потужним каналом трансляції ідей, смислів і цінностей, які визначають громадські настрої та формують у суспільстві єдине бачення подій. Воєнна реальність змінює вимоги до журналістських матеріалів: від них очікують не тільки оперативності та достовірності, а й здатності мобілізувати, підтримувати, вселяти надію, а іноді й спрямовувати колективну свідомість у потрібному напрямі.

У професійній лексиці використовуються як спеціалізовані терміни, так і загальноживані слова, які у певних контекстах поєднуються у фіксовані конструкції та набувають особливого значення. Так, у військових дискурсах лексема «ситуація» може позначати не лише місце перебування, загальний стан чи конкретні обставини, а й комплекс чинників, що впливають на перебіг бойових операцій [46].

Однією з визначальних функціональних рис є поєднання інформаційної та впливової складових. З одного боку, автори намагаються надати достовірні факти про перебіг подій: місце боїв, втрати, політичні рішення чи міжнародну реакцію. З іншого боку, навіть у фактичних повідомленнях простежується прагнення викликати у читача емоційну реакцію – співпереживання, обурення, гордість чи надію. Саме це поєднання обумовлює двоплановість воєнного медіадискурсу: фактологічність і водночас емоційність.

У той же час варто зазначити, що поширені й евфемізми, покликані пом'якшити трагічність подій. Медіатексти завжди мають визначену мету створення і спрямовані на досягнення певного ефекту. Інформаційна роль мас-медіа ґрунтується на документальності та об'єктивності викладу, фактичній насиченості, офіційності, логічності й аргументованості. Разом з тим, впливова складова виявляється у прагненні спонукати, у вираженні оцінних суджень, авторського ставлення, застосуванні образності та ілюстративного матеріалу [24].

Найважливіші для суспільства події та проблеми, які активно обговорюються у ЗМІ, отримують назву медіатопіків. Вони всебічно висвітлюються в медійному дискурсі та знаходять відображення у текстах різних жанрів – від коротких новинних повідомлень до аналітичних статей, нарисів чи хронік. При цьому простежується взаємодія між соціально-політичними й інформаційними процесами, що відбуваються у країні, та функціонуванням мови мас-медіа: з одного боку, медійна мова віддзеркалює ці процеси, а з іншого – сама впливає на суспільне сприйняття й навіть на перебіг подій.

У сучасних умовах однією з провідних тем у медійному просторі є політичний медіатопік «Війна». Актуальність його зумовлена тим, що засоби масової інформації не можуть залишатися осторонь глобальних викликів та конфліктів, адже вони покликані відображати суперечливість і нестабільність політичної й соціальної ситуації у світі, де відбувається постійне зіткнення різних цінностей, інтересів та цілей як окремих осіб, так і цілих соціальних груп.

Зважаючи на головну функцію ЗМІ – інформування населення, медіатопік «Війна» найчастіше представлений у новинних матеріалах. Новини, як базовий жанр масової інформації, найповніше реалізують інформативну функцію, мають чітко визначений формат, що відрізняє їх від інших жанрів журналістики, та характеризуються стабільною структурою, а також усталеними лінгвостилістичними рисами, які дозволяють виділити їх у специфічний тип дискурсу. [42]

Серед ключових мовних характеристик новинних медіатекстів можна виокремити типовість та тематичну цілісність лексичних конструкцій, активне використання термінологічної лексики, ретельно підібрані слова для формування семантичної структури повідомлення, а також сталі елементи тексту – зокрема, кліше-зв'язки, посилення на інформаційні джерела та конструкції для введення цитат. У випадку висвітлення медіатопіка «Війна» всі ці риси новинного дискурсу проявляються особливо виразно.

Використовуючи усталені мовні формули та мовні кліше, журналісти, дотримуючись стандартної побудови та логіки викладу матеріалу, подають інформацію в офіційно-діловому ключі, підкреслюючи вагомість і негативний характер події та закріплюючи за нею відповідний статус. «Військова» тематизація новин реалізується через активне введення у текст спеціалізованих лексем та термінологічних словосполучень, пов'язаних із військовою сферою. Характерною ознакою новин є їхня динамічність, адже вони покликані відображати поточні події на рівні міста, країни чи світу. Саме тому в таких текстах часто з'являються новоутворення та мовні інновації.

Використання цитат і посилань є основною з особливостей, бо вони подають інформацію як максимально надійну й об'єктивну, водночас формуючи певне уявлення про подію та впливаючи на сприйняття читача. Використання цитованих висловлювань дає змогу здійснювати маніпуляцію суспільною свідомістю, адже, навіть не будучи абсолютно правдивими, вони завжди виглядають правдоподібними. При цьому журналісти нерідко вдаються до редагування цитат: скорочують їх, тлумачать, доповнюють власними коментарями або переказують відповідно до власної комунікативної стратегії [18].

До граматико-синтаксичних характеристик належить тенденція до пасивізації мовлення. Пасивні дієслівні конструкції застосовуються здебільшого тоді, коли повідомлення подається без зазначення джерела інформації або коли необхідно приховати справжнього виконавця дії. Важливу роль відіграють і безособові синтаксичні форми, а також наявність у реченнях детермінативних обставин часу й місця, які займають позицію теми висловлювання, хоча традиційно виконують функцію реми. Такі мовні засоби зумовлені прагненням авторів новинних текстів створити для аудиторії враження максимальної об'єктивності у відображенні подій.

Особливу роль відіграє і міжнародний аспект воєнних медіатекстів. Англомовні та україномовні ЗМІ, попри спільність теми, нерідко мають відмінності у подачі матеріалу. Українські медіа частіше апелюють до емоцій,

наголошують на героїзмі захисників, стражданнях мирного населення та жорстокості ворога. Західні ЗМІ, навпаки, більше зосереджуються на стратегічних аспектах, аналітиці, міжнародній реакції. Таке розмежування також формує специфічний лексико-стилістичний профіль медіатекстів воєнного часу.

Отже, медіатексти воєнного часу є унікальним і надзвичайно впливовим різновидом мас-медійного дискурсу, у якому інформативна функція нерозривно йде пліч-о-пліч з мобілізаційною, ідеологічною, психологічною та культурно-ідентифікаційною. У період збройного конфлікту медіа перетворюються на один із головних фронтів інформаційної війни, де кожне слово, кожна цитата, кожна синтаксична конструкція чи евфемізм працюють на формування свідомості, підтримку морального духу або, навпаки на деморалізацію. Специфіка воєнних медіатекстів виявляється у поєднанні офіційно-ділового стилю (термінологія, кліше, пасивні конструкції, посилання на джерела) з вираженою емоційністю, оцінністю та прагматичною спрямованістю.

Таке порівняння демонструє глибокі культурно-ціннісні відмінності: українські медіа акцентують увагу на героїзмі, стражданні й національній єдності, тоді як західні – геополітичні та аналітичні наслідки. Таким чином, воєнний медіадискурс не просто відображає реальність конфлікту, а активно її конструює, визначаючи, які саме образи та емоції залишаться в пам'яті суспільства. У цих умовах критичне розуміння мовних механізмів воєнних медіатекстів стає не лише науковою, а й громадянською необхідністю – запорукою збереження інформаційного суверенітету.

Висновки до розділу 2

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що медіатекст є багатограним феноменом сучасної комунікації, який поєднує в собі риси

документальності, інформативності та інтерпретаційності. Його сутність визначається не лише як форма передачі інформації, але і як інструмент впливу на свідомість та поведінку реципієнтів. Визначення поняття медіатексту дає змогу зрозуміти його як складне утворення, що поєднує мовні, стилістичні, жанрові та комунікативні характеристики, орієнтовані на досягнення конкретних прагматичних цілей.

Особливості медіатексту виявляються у його структурній організованості, логічності та цілеспрямованості. Він завжди створюється із врахуванням очікувань цільової аудиторії, виконує функцію інформування та водночас впливу, поєднуючи фактичний матеріал із оцінними судженнями та елементами авторської інтерпретації. Серед основних характеристик медіатексту виокремлюються тематична зв'язаність, стандартизовані мовні моделі, клішованість та використання певних стилістичних прийомів, що сприяють чіткому та доступному поданню інформації.

Особливо виразними ці риси стають у медіатекстах воєнного часу. Воєнний медіадискурс відзначається не лише інтенсивністю інформаційного потоку, а й підвищеною відповідальністю ЗМІ, адже йдеться про висвітлення подій, що мають першочергове значення для суспільства. Такі тексти відзначаються насиченістю термінологічною та спеціалізованою лексикою, використанням емоційно забарвлених слів, активним залученням цитат і посилань, які створюють відчуття достовірності та правдивості. Водночас у них застосовуються граматико-синтаксичні засоби, що дозволяють уникнути прямої вказівки на джерело інформації чи конкретного суб'єкта дії, завдяки чому формується уявлення про об'єктивність викладу.

Подальший аналіз також вказує, що медіатексти воєнного часу становлять особливий тип комунікації, у якому поєднуються функції інформування, пояснення, оцінювання та впливу. Їхня мовна організація, стилістичні засоби та граматичні конструкції підпорядковуються головній меті, а саме забезпечити суспільство інформацією та водночас сприяти формуванню його позиції щодо актуальних подій. Саме тому вивчення

функціональних та лексико-стилістичних особливостей воєнних медіатекстів має важливе значення як для лінгвістики, так і для розуміння процесів суспільної комунікації в умовах кризових ситуацій.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЗАСОБІВ ОПИСУ ПОЛІТИЧНИХ ЯВИЩ У ЗМІ

3.1. Порівняння мовних засобів опису політичних явищ

У сучасних політичних дискурсах мова виступає не тільки як інструмент передачі інформації, а й як потужний засіб маніпулювання та формування суспільної свідомості. Вивчення мовних засобів, що використовуються для опису політичних явищ, дозволяє виявити не тільки мовні стратегії, а й соціокультурні, ідеологічні та когнітивні аспекти політичної комунікації. Політична мова має свою специфіку, яка проявляється в особливостях лексики, граматики, стилістики та риторики.

Політичні явища, їх аналіз та оцінка в засобах масової інформації, наукових статтях та публіцистичних творах завжди потребують особливого підходу до використання мовних засобів. Вибір лексики, граматичних конструкцій, а також стилістичних прийомів відіграє важливу роль у формуванні громадської думки, впливі на політичні процеси та загальний соціальний контекст.

Одним із основних аспектів є використання емоційно забарвлених слів, що виражають оцінку політичних подій, лідерів або конкретних ситуацій. Такі терміни часто носять не лише інформативний, а й оцінювальний характер, що створює певну емоційну реакцію у слухача чи читача.

Розглянемо використання емоційно забарвленої лексики на конкретних прикладах:

Оригінал: «Next year, the enemy will feel the wrath of domestic production.» [67]

Переклад: «Наступного року ворог відчує гнів вітчизняного виробництва.»[49]

Аналіз: Переклад точно зберігає метафору «wrath of domestic production» (гнів вітчизняного виробництва), антропоморфізуючи українську оборонну промисловість як силу помсти. Емоційне забарвлення сильне, передається через "гнів", посилюючи агресивний, мобілізаційний тон. Офіційний переклад

адаптує текст для міжнародної аудиторії (BBC цитує саме цю фразу), роблячи його драматичним і мотивуючим, без пом'якшення, щоб підкреслити перехід України до самодостатності в озброєнні.

Оригінал: «The fight is here; I need ammunition, not a ride.» [97]

Переклад: «Бій тут; мені потрібні боєприпаси, а не подорож.» [6]

Аналіз: Переклад точно зберігає лаконічність і емоційну силу оригіналу, підкреслюючи контраст між «fight» (бій) та «ride» (подорож/евакуація). Фраза стала символом лідерства, передаючи героїчний тон без будь-якого пом'якшення. Офіційний переклад для західної аудиторії робить акцент на рішучості, посилюючи образ Зеленського як захисника, на відміну від потенційного пом'якшення в російських джерелах.

Оригінал: «More than a million households are without electricity in Ukraine after a barrage of overnight Russian strikes hit energy and industrial infrastructure.» [71]

Переклад: «Після нічного ракетно-дронового удару Росії по енергетиці в Україні без електропостачання залишилися понад мільйон абонентів.» [53]

Аналіз: Пасивна конструкція «without electricity after Russian strikes» акцентує наслідки для цивільних, зберігаючи нейтральність. Український переклад передає сенс, але додає емоційний контекст через уточнення щодо «ракетно-дронового удару Росії». Це посилює звинувачення росії за удари нанесені по Україні.

Оригінал: «Ukraine's president has blamed the strike on Russia as Turkey called for a suspension of strikes on shipping and ports.» [88]

Переклад: «Президент України звинуватив Росію в атаці, тоді як Туреччина закликала призупинити удари по судноплавству та портах.» [13]

Аналіз: Формула «Ukraine's president has blamed the strike on Russia» представляє звинувачення як заяву однієї сторони для балансу. Переклад зберігає нейтральність, але в українському контексті читається як підтвердження вини Росії.

Оригінал: «Russia has shown little appetite for a deal to end the war.» [78]

Переклад: «Росія не демонструє бажання миру. Ми не бачимо жодного прогресу з російського боку.» [38]

Аналіз: Евфемізм «little appetite» іронічно применшує відсутність бажання Росії. Переклад передає сенс, але в українських версіях посилюється "нещира позиція" і відкрито наголошується, про відсутність прогресу у спілкуванні. Посилюється звинувачення та ненависть до росії.

Оригінал: «Українські захисники продовжують нищити окупанта на східному напрямку».[27]

Аналіз: слова «захисники», «нищити окупанта» створюють яскраво позитивний (для українського читача) образ «своїх» та негативний образ «ворога». Емоційне насичення високе.

Оригінал: «Наші воїни завдають окупаційним військам відчутних втрат у живій силі та техніці, активно підриваючи наступальний потенціал агресора в тилу».[29]

Аналіз: лексеми «воїни», «відчутні втрати» – емоційно-оцінні маркери. Тональність мобілізаційна, посилює підтримку армії.

Оригінал: «Ми зриваємо всі російські плани – плани знищення нашої держави»[61]

Аналіз: висока емоційність, контраст «Ukraine vs russia», слово «зриваємо» – жорсткий термін.

Іншим важливим мовним засобом є метафори, які дозволяють уявити абстрактні політичні концепти як конкретні образи. Зазвичай метафори не лише дають змогу передати складність політичних процесів, але й формують сприйняття їх як боротьби, конкуренції, де «герої» можуть перемогти або програти.

Оригінал: «Exhaustion with the war rolls along like a wave.»[69]

Аналіз: образна метафора «rolls along like a wave» – художня, емоційна. В інтерв'ю допустима більша емоційність, ніж у новинних жанрах.

Оригінал: «Nobody believes in our victory like I do. Nobody.»[68]

Аналіз: повтор «nobody» – стилістична фігура (анафора), що підсилює емоційність. Тональність – патетична, впевнена.

Оригінал: «It becomes like a show to them: ‘I can’t watch this rerun for the 10th time.»[69]

Аналіз: розмовний стиль, порівняння із телешоу. Тональність критична, емоційна, з елементами роздратування.

Оригінал: «The Russians have suffered significant losses... every day more Russian prisoners are being taken.»[99]

Аналіз: цифри та «significant losses» підкреслюють масштаб жертв ворога, а додаткова інформація про «prisoners» створює картину успіху й трофейних здобутків. Емоційний меседж – це не просто втрати, а стратегічне зростання потужності України.

Фразеологізми та ідіоми також займають важливе місце в описах політичних явищ, адже вони можуть створювати відчуття знайомості та традиційності в сприйнятті певних подій або постатей. Вислови на кшталт «підняти прапор», «покласти на карту» сприяють легкому сприйняттю складних політичних ситуацій, але водночас додають певної абстракції та ускладнюють точність інтерпретації.

Крім того, синтаксичні структури та пунктуація можуть також впливати на сприйняття політичних подій. Наприклад, використання коротких, різких речень у новинах про кризові ситуації створює відчуття терміновості та важливості. Водночас, розгорнуті, складні конструкції використовуються для аналізу або пояснення складних політичних процесів.

Оригінал: «Our military is destroying their forces.»[100]

Аналіз: дуже рішуча, силова риторика. Дієслово destroying – екстремально агресивне, створює образ тотальної перемоги і активного знищення ворога. Тональність – мобілізаційна, конфронтаційна.

Оригінал: «Our forces are neutralising them [the Russians].»[93]

Аналіз: дієслово neutralising – менш агресивне, ніж “destroying”, але передає

ефект придушення планів ворога. Тон – впевнений, стримано бойовий, але стратегічний.

Оригінал: «For some time they have been forced, year after year, to invent new reasons why the deadlines they announced keep getting pushed back.»[93]

Аналіз: конструкція «forced ... to invent» – звинувачення, риторична стратегія дискредитації супротивника. Тон – критичний, іронічний, висловлює розчарування у планах Росії.

Оригінал: «Since the beginning of the aggression, the enemy has increased its group fivefold ... Russia has been adding 120,000 to 130,000 soldiers a year ... despite this ... almost all of the Ukrainian territory Russia occupies ... was the result of ... its initial, full-scale invasion.»[77]

Аналіз: статистичні дані та порівняння створюють раціональний наратив. Тон – аналітичний, виступ як стратегічний оглядач.

У результаті, мовні засоби які застосовуються для опису політичних явищ, не тільки передають інформацію про події, а й формують ставлення до них. Залежно від вибору лексики, граматики, риторичних прийомів, автори можуть впливати на емоційний фон тексту, його оцінювальне забарвлення та загальне сприйняття політичних подій.

3.2. Способи перекладу політичних понять та їх вплив на сприйняття інформації

Переклад політичних понять є одним із найбільш ідеологічно навантажених процесів у перекладацькій діяльності, оскільки політична лексика майже ніколи не буває нейтральною: вона завжди вплетена в конкретний історичний, культурний та владний контекст, виконує функцію конструювання реальності та легітимізації чи делегітимізації певних суб'єктів і дій [83]. Політичні терміни функціонують як інструменти фреймінгу [60], виділяючи одні аспекти реальності, роблячи їх значущими для аудиторії, та

приховуючи інші, тим самим безпосередньо впливаючи на сприйняття інформації та формування громадської думки. У перекладознавстві цей процес розглядається через дихотомію доместикації та форенізації [94], де доместикація адаптує текст до культурних і ідеологічних очікувань цільової аудиторії, роблячи його «рідним» і комфортним, часто нейтралізуючи або пом'якшуючи конфліктні моменти оригіналу, тоді як форенізація зберігає чужорідність, підкреслюючи культурну та ідеологічну дистанцію.

А тепер, спираючись на добірку реальних цитат із новин про російсько-українську війну, розглянемо, як саме мовні рішення та перекладацькі стратегії впливають на формування сприйняття подій у різних аудиторій.

Номінація конфлікту:

Англійськомовні ЗМІ переважно використовують нейтрально-юридичні формулювання: - «Russia's full-scale invasion of Ukraine» (в NYT, BBC з 24 лютого 2022), «Russia's war in Ukraine» або «the Ukraine war» (BBC, Guardian). [96] А після 2023 року дедалі частіше «Russia's war of aggression» та «unprovoked invasion». [75]

Українськомовні ЗМІ практично одностайно вживають: «повномасштабне вторгнення Росії в Україну» (перші місяці), згодом «російсько-українська війна». А починаючи з 2024–2025 років поширюється формулювання «російсько-українська війна» або «Війна за Незалежність» як офіційне.

Вплив на сприйняття: англійський варіант «war in Ukraine» створює ефект географічної віддаленості («війна десь там»), тоді як український «російсько-українська війна» підкреслює двосторонній, екзистенційний характер конфлікту та чітко ідентифікує агресора в самій назві. Це робить український наратив більш мобілізуючим і менш схильним до компромісних інтерпретацій.

Позначення «референдумів» та анексії 2022 року:

Англійськомовні ЗМІ: – «sham referendums»[62], «fake referendums»[95], «pseudo-referendums»[76] – Завжди в лапках або з епітетами, що підкреслюють нелегітимність.

Українськомовні ЗМІ: – «псевдореферендуми»[34], «фейкові референдуми», «квазіреферендуми»[39], «так звані референдуми»[11]. – Часто супроводжується дисфемізмами: «цирк», «постановка».

Вплив на сприйняття: англійські формулювання залишаються в юридично-коректній площині («sham», «illegal»), а українські значно емоційніше й саркастичніше («фейк», «цирк»), що посилює ефект делегітимізації в українському медіаполі та знижує готовність аудиторії сприймати будь-які «переговори по лінії розмежування за результатами цих референдумів».

Характеристика російських ударів по цивільній інфраструктурі:

Англійськомовні ЗМІ (2022–2025): – «strikes on civilian infrastructure», «attacks on energy grid»[74]. – З 2024 частіше «war crimes»[80] або «possible war crimes».

Українськомовні ЗМІ: – «терористичні атаки», «ракетний терор»[36], «енергетичний тероризм»[12], «геноцидна тактика». А після жовтня 2022 – «рашизм»[35], «російський терор»[37] як усталені терміни.

Вплив на сприйняття: англійська стриманість зберігає професійну дистанцію і зменшує емоційне залучення читача. Українське вживання слова «терор» або «тероризм» щодо держави (а не окремих груп) формує сприйняття Росії як терористичної держави (що згодом стало офіційною позицією Верховної Ради у 2022), радикалізуючи громадську думку та блокуючи компромісні сценарії.

Позначення окупованих територій та процесів їх повернення:

Англійськомовні ЗМІ: – «Russian-occupied territories»[89], «temporarily occupied territories» (рідше), переважно «counteroffensive»[58], «liberation of Kherson/Kharkiv».[87]

Українськомовні ЗМІ: – виключно «тимчасово окуповані території»[50] (законодавчо закріплено), «деокупація»[26] або «звільнення» (про 2022), з 2024 частіше «деокупація» навіть щодо Донбасу та Криму.

Вплив на сприйняття: український термін «деокупація», а не «liberation», підкреслює юридичну тимчасовість російського контролю та блокує будь-які ідеї «нової реальності». Англійський «counteroffensive» звучить технічно та менш ідеологічно, що дозволяє західній аудиторії легше сприймати ідеї «заморожування» чи «переговорів по лінії фронту».

Номінація лідерів та політичних суб'єктів:

Англійськомовні ЗМІ: President Volodymyr Zelensky [98], President Putin (завжди з титулом).

Українськомовні ЗМІ: «президент Зеленський», але «путін» або «диктатор Путін», «російський диктатор» [28], «кремлівський режим» [31] (починаючи з 2023 майже норма в новинах).

Вплив на сприйняття: відсутність титулу в українських ЗМІ щодо Путіна виконує функцію делегітимізації, подібну до того, як російські медіа називають «київський режим». Це робить український дискурс суттєво більш розмежованим.

З цього видно, що англійськомовні ЗМІ дотримуються журналістських стандартів нейтральності BBC/CNN, що зберігає простір для дипломатичних інтерпретацій і сценаріїв «peace talks». В той час як українськомовні ЗМІ функціонують у режимі воєнного часу, де лексика виконує мобілізуючу та підтримуючу функцію, радикально зменшуючи суспільну готовність до територіальних чи політичних компромісів. Такий розрив у фреймінгу пояснює, чому західна аудиторія легше сприймає ідеї «переговорів без

передумов» чи «заморожування», тоді як українська вважає їх неприйнятними.

3.3. Особливості перекладу політичної термінології з німецької мови

Переклад політичної термінології з німецької мови в умовах російсько-української війни є окремим викликом через високу юридичну точність німецьких медіа, їхню стриману стилістику та наявність термінів, які не мають прямих еквівалентів в українській чи англійській мовах.

Однією з найбільш помітних рис німецької політичної лексики є особлива структура словоскладання, що дозволяє створювати складні композитні іменники, інколи багаточленні, які містять одразу кілька смислових компонентів. Ці лексеми часто використовуються в німецьких новинних і аналітичних матеріалах, що висвітлюють міжнародні події, правові питання або воєнні конфлікти. Це зумовлює необхідність застосування перекладацької декомпозиції, тобто розкладання однієї словоформи на кілька смислових компонентів, що може впливати на точність тексту.

Аналіз виконано на основі оригінальних німецьких текстів провідного видання *Die Zeit* та їхніх офіційних або найпоширеніших перекладів українською і англійською.

Оригінал: «Russischer Angriffskrieg» [81]

Англійською: war of aggression або aggressive war (зберігається юридична точність, наприклад, в перекладах Reuters – «war of aggression» підкреслює міжнародно-правовий аспект без емоційного забарвлення).

Українською: найчастіше «російська агресія», рідше «загарбницька війна». Повний юридичний еквівалент «Російська війна нападу» майже не вживається, бо український дискурс віддає перевагу терміну «повномасштабне вторгнення», що точно описує стан дій та оцінки агресії.

Оригінал: «völkerrechtswidriger Angriffskrieg» [65]

Англійською: illegal war of aggression або war of aggression in violation of international law (The Guardian часто зберігає повну конструкцію, наголошуючи на юридичній точності та нейтральності).

Українською: конструкція майже ніколи не перекладається дослівно; замість неї «російське вторгнення», «агресія проти України» або просто «війна росії проти України», що спрощує термін і додає національно-орієнтовану емоційність.

Оригінал: «russische Truppen» [90]

Англійською: Russian troops або Russian forces (нейтрально, без додаткових конотацій).

Українською: у більшості випадків «російські окупанти» або «загарбники» – чіткий ідеологічний зсув із додаванням оцінної конотації, якої немає в оригіналі, що робить український варіант більш емоційним порівняно з нейтральним англійським або німецьким варіантом.

Оригінал: «ukrainische Verteidiger» [64]

Англійською: Ukrainian defenders (Reuters зберігає нейтральність, але з легким позитивним відтінком через «defenders»).

Українською: «українські захисники» – переклад зберігається майже дослівно і навіть посилює позитивну емоційність, роблячи його героїчним, тоді як англійський варіант залишається більш стриманим.

Оригінал: «spezielle militärische Operation» (завжди в лапках) [91]

В обох мовах переклад абсолютно ідентичний: «спеціальна військова операція» та “special military operation” – з обов’язковими лапками та іронічним дистанціюванням (наприклад, The Guardian і Укрінформ обидва підкреслюють пропагандистський характер, без суттєвих відмінностей).

Оригінал: «Putin-Regime» [82]

Англійською: Putin regime (The Guardian використовує "Putin regime" з критичним, але стриманим тоном).

Українською: «режим путіна» – переклад прямий і без пом’якшення, але в українському контексті часто набуває сильнішої негативної конотації через асоціації з диктатурою.

Оригінал: «Zeitenwende» [70]

Англійською: найчастіше залишається *Zeitenwende* з поясненням або *historic turning point*. Термін часто транслітерується для збереження оригінальної ваги).

Українською: «поворотний момент», «переломний момент» – втрачається унікальна політична вага терміна, роблячи переклад більш загальним і менш специфічним порівняно з англійським.

Оригінал: «mutmaßliche Kriegsverbrechen» [72]

Англійською: *alleged war crimes / possible war crimes* (зберігається обережність, «*alleged*» підкреслює юридичну умовність).

Українською: у більшості перекладів просто «військові злочини» або «злочини проти людяності» – умовний спосіб опускається, роблячи твердження категоричнішим, ніж в англійській версії.

Оригінал: «Entnazifizierung» [92]

Переклад в обох мовах ідентичний: «денацифікація» та «*denazification*» у лапках з позначкою пропагандистський термін (що англійські, що українські джерела використовують лапки для іронії, без відмінностей).

Таким чином, є чітка закономірність при перекладі політичної термінології з німецької мови, а саме: англійська версія максимально зберігає юридичну стриманість і схожість до оригіналу часто зберігаючи складні конструкції такі як: «*war of aggression in violation of international law*» та умовний спосіб «*alleged*», що робить її ближчою до німецької нейтральності та фокусу на фактах без зайвої емоційності. А українська версія, навпаки, систематично додає емоційність і оцінність (особливо щодо номінації російських військ, де «*russische Truppen*» стає «російськими окупантами», або опускає умовність у «*mutmaßliche Kriegsverbrechen*», перекладаючи це категорично як «військові злочини», також спрощує громіздкі юридичні

конструкції, перетворюючи «völkerrechtswidriger Angriffskrieg» на «російське вторгнення», адаптуючи це до національного дискурсу з акцентом на жертву та агресора.

Це призводить до того, що англійські переклади сприяють раціональному та міжнародно-правовому сприйняттю, тоді як українські посилюють емоційне залучення аудиторії, роблячи текст більш мобілізуючим. Водночас усі три мовні версії однотайно зберігають іронічні лапки та дистанціювання при відтворенні російських пропагандистських кліше (як «spezielle militärische Operation» або «Entnazifizierung»), що свідчить про спільну боротьбу щодо делегітимізації російських наративів.

Отже, переклад у цьому випадку виступає не лише лінгвістичним, а й ідеологічним механізмом, який суттєво впливає на формування громадської думки, з англійською як мостом до глобальної аудиторії та українською як інструментом національної єдності.

3.4. Аналіз маніпулятивних технологій у політичних текстах

Тексти, пов'язані з війною в Україні, активно використовують маніпулятивні технології, бо тема сама по собі емоційно заряджена, суспільно значуща, і має великий вплив на міжнародну аудиторію. Основною стратегією є вибіркоче подання фактів – ті, що підтримують одну версію подій, підкреслюються, інші умисно випускаються з уваги або нівелюються. У медіа як The Guardian чи BBC часто акценти робляться на стражданнях цивільного населення, на руйнуваннях, на злочинах з метою викликати емоційний відгук: співчуття, обурення, страх, солідарність. Такий фреймінг слугує для того, щоб читач легше сприйняв одну сторону як морально праву чи жертву, а іншу – як агресора, порушника прав людини або навіть злочинця. При цьому заголовки або вступ статті можуть містити гіперболізовані вирази, які створюють очікування сенсації, ще до того, як читач перегляне деталі.

Зокрема, The Guardian в статті «Russia has network of 200 camps for 'brainwashing' Ukrainian children»[73] повідомляє, що згідно з дослідженням Єльського гуманітарного дослідницького центру, Росія експлуатує мережу з понад 200 закладів, де дітей з України піддають ідеологічному вихованню, військовим тренуванням тощо. Такий обсяг і докладність створюють враження системної жахливої програми, і навіть якщо частина інформації підтверджена, спосіб подачі – «мережа», «переростає», «воєнне навчання дітей» - всі ці вирази працюють як мовні метафори залякування, підсилюють образ ворога, який не просто нападає, але деморалізує, змінює саме суспільство. Це приклад емоційної маніпуляції через вибір теми, через сильну експресивну лексику, через опору на авторитет дослідження.

Інший приклад від The Guardian: стаття «Kremlin's propaganda film about Ukraine war plays to empty cinemas» [63] розповідає про російський фільм-пропаганду, в якому стверджується, нібито українські націоналісти від імені влади вчиняють «кровоаві провокації», є сцени із символічними елементами – український командир тримає «Майн Кампф», солдати присягають на вірність Гітлеру. Це класична маніпуляція через гіперболу та образ «нацистів», що покликаний дискредитувати українську сторону, зробити її злочинцем у наративі, який подається як «правда» через формат пропагандистського фільму. Ще більше – заголовок і вступ акцентують на словах «пропаганда», «кремлівський фільм» – і через це читач отримує сигнал: «ось зло, ось ворог, ось те, що треба засуджувати».

Інколи маніпуляція проявляється через підміни чи неправдиві твердження або через «міфи». В The Guardian в статті «Analysts identify top 10 'war myths' of Russia-Ukraine conflict» [59] розбираються різні заяви, які часто трапляються в російській пропаганді: наприклад, твердження, що на території України є секретні лабораторії біозброї, або що «Захід створив держпереворот у Києві у 2014-му». Це явний приклад дезінформації чи міфів, які потім часто відтворюються – і через це читач може сприймати неправдиву картину, якщо не має доступу до альтернативних джерел.

Маніпуляція через заголовки чи підзаголовки – популярний прийом, бо саме перше, що бачить читач. Наприклад, у випадку з BBC чи іншими міжнародними медіа заголовки іноді формулюються так, щоб підкреслити вину агресора або створити образ трагедії («Russian strikes kill civilians» [79], «massive shelling causes widespread destruction», «children abducted» [86], «brainwashing children») – це все має ефект емоційного тиску. Часто заголовки викликає уявне зображення жаху, не залишаючи простору для нюансів чи запитань.

Крім того, часто використовується стратегія «фальшивої дилеми» або «чорно-білого кадру»: або агресор зло, або жертва без провини, без контексту складних обставин, без того, щоб розглянути дії всіх сторін; або щось на кшталт «якщо не підтримати Україну – ти підтримуєш агресію». Це посилюється через мовні засоби: епітети («звірства», «жорстокий», «масовий»), метафори («полум'я війни», «моральна прірва») чи звернення до моральних категорій (правда, справедливість, свобода, порятунок).

Іноді маніпуляція – через повторення ключових фраз або концептів: наприклад, «пропаганда», «злочини проти людяності» [1], «цифрова війна», «інформаційна війна» – повторюваність робить ці поняття «нормою», вони сприймаються як очевидні, навіть якщо в кожному конкретному випадку потрібен доказ.

Є й інші тонкі маніпуляції: через вибір джерел – цитувати офіційні заяви військових, уряду чи міжнародних організацій, залишаючи поза увагою чи маргіналізувати версії, які суперечать основній. Анонімні джерела з одного боку можуть надати «таємничості» або «серйозності», з іншого – бути не піддаваними перевірці.

Усі ці прийоми працюють на формування образів – образу жертви, образу агресора, образу зради, образу національної єдності, образу загрози. Ефекти цих образів – підсилення емоційної реакції, мобілізація аудиторії, легітимація певної політики (воєнні дії, мобілізація, міжнародна підтримка,

санкції), а також делегітимація супротивників (як зовнішніх, так і внутрішніх: того, хто «не вірить», хто «мінімізує», хто «критикує» тощо).

Маніпулятивні технології мають і слабкі сторони: коли читач або аудиторія мають високий рівень медіаграмотності, критичного мислення або доступу до альтернативних джерел то вони можуть виявити перекося, узагальнення або неправдиві твердження. Також ризик, що маніпуляція буде спростована і це зашкодить довірі до медіа, або підвищить скепсис загалом. Але у війні, коли інформаційний простір напружений, коли багато новин і вони швидкоплинні та емоційно заряджені – маніпуляції мають дуже сильний потенціал через те, що аудиторія часто прагне певної визначеності, моралі, захисту, правди, справедливості, навіть на шкоду деталей.

Отже, аналіз маніпулятивних технологій у політичних медіатекстах показав, що їхня дія ґрунтується насамперед на емоційному впливі та спрощенні складної реальності. Вибіркове подання фактів, гіперболізовані заголовки й вступи, повторення ключових слів і концептів («пропаганда», «злочини проти людяності», «brainwashing»), стратегія «чорно-білого кадру» та фальшивої дилеми, використання сильних епітетів і метафор залякування, а також опора на авторитетні джерела без достатньої перевірки дозволяють швидко формувати образи жертви й агресора, викликати передбачувану емоційну реакцію та легітимізувати потрібну політичну позицію. У воєнний період ці прийоми особливо ефективні, оскільки аудиторія прагне швидкої моральної ясності й визначеності. Водночас їхній вплив суттєво знижується за наявності високої медіаграмотності та доступу до альтернативних джерел.

Висновки до розділу 3

У цьому розділі було здійснено детальний компаративний аналіз лінгвістичних, перекладацьких і прагматичних аспектів опису політичних явищ в англійських та українських медіатекстах. Проведене дослідження

дало змогу комплексно оцінити специфіку функціонування політичного дискурсу в різних мовних культурах та визначити ключові чинники, що впливають на формування смислової картини подій у медіа.

Проведений аналіз на матеріалі російсько-української війни чітко доводить, що мова мас-медіа виступає не лише джерелом інформації, а й важливим інструментом формування суспільної свідомості, емоційного стану та політичних позицій. Емоційно забарвлена лексика («захисники», «нищити окупанта», «destroying their forces»), риторичні повтори, короткі рішучі речення та іронічні конструкції посилюють мобілізаційний ефект в українськомовних текстах і водночас формують стриманий, але критичний тон в англomовних джерелах. Ці мовні засоби не просто передають факти – вони задають емоційне забарвлення, визначають хто сприймається героєм, а хто ворогом і впливають на готовність аудиторії підтримувати певні дії.

Особливо помітним є вплив перекладацьких рішень на сприйняття подій. Нейтральні англomовні формулювання («war in Ukraine», «sham referendums», «strikes on civilian infrastructure», «counteroffensive», «President Putin») зберігають дистанцію й залишають простір для дипломатичних інтерпретацій, тоді як українські варіанти («російсько-українська війна», «псевдореферендуми», «цирк», «ракетний терор», «деокупація», «диктатор путін») радикалізують дискурс, підкреслюють екзистенційний характер конфлікту та практично виключають можливість компромісів. Такий розрив у подачі інформації пояснює, чому західна аудиторія легше сприймає ідеї переговорів чи «заморожування», а українська вважає їх неприйнятними.

Разом з тим, політичні медіатексти активно використовують маніпулятивні технології: вибіркове подання фактів, гіперболізовані заголовки («Russian strikes kill civilians», «brainwashing children»), повторення ключових слів («пропаганда», «злочини проти людяності»), стратегія «чорно-білого кадру» та емоційне залякування. Такі прийоми підсилюють образи жертви й агресора, мобілізують солідарність, легітимізують санкції та військову підтримку, водночас відкидаючи будь-які альтернативні погляди.

Хоча такі технології ефективні в умовах інформаційного перевантаження, вони втрачають силу за високого рівня медіаграмотності читачів.

Також було зроблено порівняльний переклад політичної термінології з німецької мови в контексті російсько-української війни, який продемонстрував ідеологічні відмінності: англійська версія зберігає юридичну нейтральність і стриманість оригіналу, тоді як українська додає емоційність, оцінність та спрощення, адаптуючи текст до національного дискурсу для мобілізації аудиторії. Але чітко було видно, що мови одностайно делегітимізують російські пропагандистські терміни, роблячи переклад інструментом формування громадської думки.

Отже, мовні засоби, перекладацькі стратегії та маніпулятивні прийоми в політичних текстах ЗМІ не просто відображають війну – вони активно беруть у ній участь, конструюючи реальність, визначаючи суспільні настрої та впливаючи на політичні рішення. Критичне розуміння цих механізмів є необхідною умовою медіаграмотності, захисту від маніпуляцій та свідомого сприйняття інформації в умовах сучасної гібридної війни.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Проведене магістерське дослідження присвячене компаративному аналізу засобів опису політичних явищ в англійськомовних та українськомовних медіатекстах в умовах російсько-української війни, дозволило не лише систематизувати наявні теоретичні знання, а й отримати нові дані про те, як саме мова конструює політичну реальність для різних культурних і мовних спільнот. Отримані результати переконливо доводять: політичний медіадискурс воєнного часу є не пасивним відображенням подій, а активним інструментом формування колективної свідомості, емоційного стану суспільства та навіть політичних рішень на національному й міжнародному рівнях.

Ключовим висновком роботи стало виявлення глибоких системних відмінностей між англomовним і українськомовним медіапросторами, які простежуються на всіх мовних рівнях – лексичному, граматичному, стилістичному, синтаксичному та прагматичному. Англomовні медіа (BBC News, The Guardian, The New York Times, CNN) у висвітленні війни дотримуються стратегії дистанційованої об'єктивності: переважають нейтрально-юридичні номінації («Russia's war in Ukraine», «full-scale invasion», «counteroffensive», «strikes on civilian infrastructure»), активно використовуються пасивні конструкції, мінімізується емоційно-оцінна лексика, зберігається простір для дипломатичних і компромісних інтерпретацій («peace talks», «ceasefire», «frozen conflict»). Така мовна політика пояснює, чому значна частина західної аудиторії сприймає ідеї заморожування конфлікту, переговорів без передумов чи навіть територіальних поступок заради миру як раціональні та морально прийнятні.

Натомість українськомовні медіа («Українська правда», «Суспільне», «Укрінформ», «ТСН», «Європейська правда») функціонують у режимі національної оборони й тотальної інформаційної війни. Тут домінують чітко бінарні, оцінні й емоційно заряджені конструкції («російсько-українська

війна», «рашистські окупанти», «захисники нищать ворога», «ракетний терор», «деокупація»), активний стан дієслів, військово-героїчні метафори («фортеця», «незламність»), постійна опозиція «ми – вони», «світло – темрява», «життя – смерть». Такий дискурс виконує функцію внутрішньої мобілізації, підтримки бойового духу та радикального блокування будь-яких сценаріїв капітуляції чи територіальних компромісів.

Особливо показовим виявився перекладацький вимір. Переклад політичних понять і ключових фраз часто перетворюється на справжню ідеологічну трансформацію: «counteroffensive» стає «контрнаступом ЗСУ» (зміщення суб'єкта дії), «Russian-occupied territories» — «тимчасово окупованими територіями» (юридичне та ідеологічне підкреслення тимчасовості й нелегітимності), «neutralising the enemy» — «знищенням окупантів» (посилення агресивності й моральної виправданості). Ці рішення не випадкові — вони свідомо адаптують текст до культурних, емоційних та політичних очікувань цільової аудиторії й іноді кардинально змінюють прагматичний ефект оригіналу.

Також у процесі аналізу медіатекстів активно застосовувалися різні перекладацькі трансформації, які дозволили адаптувати оригінальні терміни та конструкції до прагматичних і культурних особливостей цільових мов, зберігаючи або модифікуючи їхню ідеологічну навантаженість. Серед ключових трансформацій було калькування (для прямого відтворення структури оригіналу, наприклад, «special military operation» як «спеціальна військова операція», що зберігає евфемістичний характер російського пропагандистського терміну, або «Entnazifizierung» як «денацифікація», де зберігається структура і іронічний відтінок пропагандистського евфемізму), конкретизація (додавання уточнень для посилення емоційного чи юридичного акценту, як у перекладі «Russian-occupied territories» на «тимчасово окуповані території», де вводиться аспект тимчасовості для підкреслення нелегітимності окупації, або «counteroffensive» на «контрнаступом ЗСУ», де додається уточнення «ЗСУ» для акценту на національному суб'єкті дії та підсилення

образу українських сил), модуляція (зміна точки зору або оцінки, наприклад, «Russian troops» стає «російськими окупантами/загарбниками», що додає негативну конотацію та ідеологічний зсув від нейтральності до засудження) та генералізація (спрощення складних юридичних конструкцій, як «völkerrechtswidriger Angriffskrieg» на «російське вторгнення», де опускається детальний юридичний аспект на користь емоційно доступнішого формулювання), а також адекватність перекладу через еквівалентність (наприклад, «Russia's war in Ukraine» як «російсько-українська війна», де зберігається базовий сенс, але український варіант додає двосторонній акцент на конфлікт для національного контексту). Крім того, застосовувалася транслітерація для власних назв і термінів (наприклад, «Zeitenwende» як «Zeitenwende» в англійській з поясненням «historic turning point», або «денацифікація» для «Entnazifizierung», що зберігало культурну специфіку оригіналу, або «Putin-Regime» як «режим путіна», де транслітерація імені поєднується з модуляцією для посилення негативної конотації диктатури). Ці трансформації не лише забезпечували еквівалентність перекладу, але й впливали на сприйняття інформації: в англійських версіях вони сприяли збереженню нейтральності та об'єктивності, тоді як в українських – посилювали емоційну оцінність і мобілізаційний ефект, перетворюючи переклад на інструмент впливу.

До того ж покзовим був порівняльний переклад політичної термінології з німецької мови в контексті російсько-української війни, що показав нам ідеологічні відмінності: англійська версія зберігає юридичну нейтральність і стриманість оригіналу, тоді як українська додає емоційність, оцінність та спрощення, адаптуючи текст до національного дискурсу для мобілізації аудиторії. Але чітко було видно делегіматизацію щодо російських пропагандистських термінів, роблячи переклад інструментом формування громадської думки.

Аналіз маніпулятивних технологій показав, що обидві медіасистеми активно їх застосовують, але з різною інтенсивністю та спрямованістю.

Англомовні медіа частіше вдаються до латентних форм впливу — фреймінгу через добір фактів, цитування «авторитетних джерел», повторення концептів «unprovoked aggression» та «war crimes». Українські медіа використовують відкритіші мобілізаційні техніки – емоційну апеляцію, гіперболізацію, пряму делегітимізацію ворога («путін – диктатор», «рашизм»). Ці відмінності відображають різні соціальні запити: західна аудиторія потребує раціонального обґрунтування підтримки, українська – емоційної солідарності, відчуття єдності та мотивації до опору.

Отже, мова політичних медіатекстів воєнного часу є не просто інструментом комунікації, а реальним учасником конфлікту. Вона формує колективну ідентичність, визначає межі можливого політичного діалогу, легітимізує або блокує певні сценарії майбутнього майбутнього. Одна й та сама подія може бути представлена як «війна десь там в Україні» або як «екзистенційна боротьба українського народу за виживання» – ця різниця у формулюваннях має прямі політичні, дипломатичні та навіть військові наслідки.

Результати дослідження мають важливе теоретичне значення для розвитку медіалінгвістики, критичного дискурс-аналізу, політичної лінгвістики та перекладознавства. Водночас вони мають практичну цінність для журналістів та редакторів (усвідомлення власних мовних стратегій), перекладачів політичних текстів (розуміння ідеологічних наслідків кожного вибору), аналітиків стратегічних комунікацій (прогнозування реакції різних аудиторій) та викладачів медіаграмотності (формування критичного сприйняття інформації в умовах інформаційної війни).

Таким чином, робота повністю досягла поставленої мети й завдань і водночас відкрила нові перспективи для подальших досліджень з лінгвістики, політології та перекладознавства – особливо в контексті сучасних гібридних воєн, де мова стала однією з найефективніших і водночас найнебезпечніших видів зброї.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амністія звинуватила Росію у злочинах проти людяності. НВ. 2022. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/amnesty-international-zvinuvatila-rosiyu-u-zlochinah-proti-lyudyanosti-50283132.html>
2. Баневич Мар'яна. Реалізація концептуальної метафори в просторі політичного дискурсу. *Studia Methodologica*. 2025. № 59. URL: <https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/sm/article/view/1496>
3. Білецький А. О. Сучасне порівняльно-історичне мовознавство (проблеми та аксіоми). 2012. Вип. 6 (1). С. 84.
4. Бурлачук Л.Ф. Політична термінологія в сучасному українському медіадискурсі. *Мовознавство*. 2016. С.42–51.
5. Ващук Т. М. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження. 2007. URL: <https://studentam.net.ua/content/view/8920/97/>
6. Всередині світу Зеленського. Укрінформ. 2022. 30 квітня. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3471225-vseredini-svitu-zelenskogo.html>
7. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. Київ: Юніверс, 2000. С. 355
8. Дегтярєва К. В. Основи теорії мовної комунікації: Навчально-методичний посібник для студентів факультету філології та журналістики. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 42 с
9. Дзикович О. В. Комунікативно-прагматичні аспекти мовлення: конспект лекцій для студентів факультету лінгвістики напряму підготовки 6.020303 «Філологія». К. : НТУУ «КПІ», 2015. 85 с.
10. Декарт Р. Міркування про метод. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/3061/1/%D0%94%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%20%D0%A0..pdf>
11. Дуда назвав російські «референдуми» глузуванням з демократичного світу. Укрінформ. 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric->

- politics/3575876-duda-nazvav-rosijski-referendumi-gluzuvannam-z-demokraticnogo-svitu.html
- 12.Енергетичний терор: чому росіяни атакують українські міста. Український тиждень. 2024. URL: <https://tyzhden.ua/enerhetychnyj-terror-chomu-rosiiany-atakuiut-ukrainski-mista/>
 - 13.Зеленський обіцяє відповідь на удар РФ по турецькому судну в Чорному морі. Українська правда. 2025. 13 грудня. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2025/12/13/8011717/?>
 - 14.Іванов В. Ф., Волошенюк О. В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник за наук. ред. В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2013 С.33
 - 15.Ільгова Т. Методологія наукових досліджень. Київ: 2014. 210 с.
 - 16.Карабан В.І. Складні мовні одиниці: прагматика англійських асиндетичних поліпредикативних утворень. Київ, 1989, 109 с.
 - 17.Ковальова О. К. Функціонально-стилістичні особливості паратексту новинних медіатекстів у французьких Інтернет-ЗМІ. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка.Філологічні науки. 2017. Випуск 2 (86). С. 68–72.
 - 18.Козак С. В. Комунікативні стратегії як засіб маніпулятивного впливу в англomовних прес-релізах. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна. 2012. № 23. С. 63 – 65.
 - 19.Комунікативні стратегії і тактики впливу в політичному дискурсі. Луганський національний університет. 2018 URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5092>
 - 20.Космеда Т. А. Аксиологічні аспекти прагмалінгвістики. Львів: Вид-во ЛНУ ім. І. Франка, 2000. 350 с.
 - 21.Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Київ : ВЦ «Академія», 2008. С.7 – 16
 - 22.Кравцова Я. О. Відтворення засобів прагматичного впливу в перекладі публіцистики. Львів, 2020. С. 77.

23. Кузенко Г. М. Мовні засоби вираження емотивності. Серія: «Філологічні науки». URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6fbbf978-a04c-434c-aa01-3962e98d4e95/content>.
24. Лоїк Г. Медіатекст в контексті нової парадигми освіти. Управління в освіті: збірник матеріалів V Міжнародної науковопрактичної конференції. Л.: Вид-во Львівської політехніки, 2011. С. 130–141.
25. Михайлин І. Л. Основи журналістики: підручник. 5-те вид., перероб. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 312 с
26. На деокупованій Херсонщині вже розмінували 88% сільськогосподарських угідь. Укрінформ. 2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/4051250-na-deokupovanij-hersonsini-vze-rozminovali-88-silskogospodarskih-ugid.html>
27. На фронті минулої доби відбулось 170 бойових зіткнень, найбільше на Покровському напрямку – Генштаб. Новини Полтавщини. 2025. URL: <https://np.pl.ua/2025/11/na-fronti-mynuloi-doby-vidbulos-170-boyovykh-zitknen-naybilshe-na-pokrovskomu-napriamku-henshtab/>
28. Натякає на захмарні втрати РФ? Путін приплив Сталінградську битву до війни в Україні. РБК-Україна. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/natyakae-zahmarni-vtrati-rf-putin-pripliv-1763482947.html>
29. Оперативна інформація станом на 08:00 11.11.2025 щодо російського вторгнення. Генеральний штаб ЗСУ. 2025. 11 листопада. URL: <https://www.zsu.gov.ua/news/operatyvna-informatsiia-stanom-na-0800-11112025-shchodo-rosiiskoho-vtorhnennia>
30. Пелепейченко Л. М. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. Харків : АБВ МВС України, 2007. 130 с
31. Підрив Північних потоків – ЗМІ розповіли про жорсткі умови у в'язниці для підозрюваного українця. НВ. URL: <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/pidriv-pivnichnih-potokiv-zmi-rozpovili->

- pro-zhorstki-umovi-u-v-yaznici-dlya-pidozryuvanogo-ukrajincyua-50560378.html
32. Піскунов О. В., Тищенко К. А. «Методологічні засади порівняльно-історичних досліджень українських мовознавців 70-х рр. XIX ст. 30-х рр. XX ст.
33. Полюжин М., Юричко І. Вживання евфемізмів у сучасному політичному дискурсі// Молодий вчений. 2023. № 10 (122). С. 67–73 URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5965>
34. Псевдореферендум РФ як спосіб виправдати воєнні злочини та війну. Українська правда. 2022. 29 вересня. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2022/09/29/7369638/>
35. Рашизм. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/tag-vistavka-rasizm-se>
36. Російський ракетний терор. Наслідки удару по Києву. Texty.org.ua. URL <https://texty.org.ua/fragments/107940/rosijskyj-raketnyj-terror-naslidky-udaru-v-kyuevi/>
37. Російський терор, річниця звільнення Херсона і мрія водійки автобуса. Укрінформ. 2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4058821-rosijskij-terror-ricnica-zvilnenna-harsona-i-mria-vodijki-avtobusa.html>
38. Росія не демонструє бажання миру: Мелоні привітала зміну позиції Трампа щодо Путіна. Укрінформ. 2025. 15 липня. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/4015343-rosia-ne-demonstrue-bazanna-miru-meloni-privitala-zminu-pozicii-trampa-sodo-putina.html>
39. Росія проводить "референдуми" на окупованих територіях. Як це виглядає. BBC News Україна. 2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-63021082>
40. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава, 2008. 312 с
41. Сербенська О.А. Нові тенденції у мові сучасної преси. Київ: Наукова думка, 1998. 95 с.

- 42.Сизонов Д. Ю. Медіатекст та медіадискурс у сучасному медійному просторі. *Studia Linguistica*. 2013. Випуск 7 С. 365-384.
- 43.Сизонов Д. Ю., Шевченко Л. І. Теорія медіалінгвістики. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2021. 114 с.
- 44.Соколова І. Наукові підходи до проведення компаративних досліджень в освіті. *Освітологія*. 2022. № 3. С. 23–29
- 45.Стасюк Т. Технології мовного впливу як компонент сучасної комунікації. Т. Стасюк. *Українська мова*. 2010. № 1. С. 82-87
- 46.Стецюра К. Природа та специфіка буття медіатекстів у культурній картині світу сучасного суспільства / К. Стецюра // *Вісник НТУУ «КПІ»*. Серія: Філософія. Психологія. Педагогіка. 2012. Випуск 3. С. 56–62
- 47.Сучасний політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень. 2020. № 4
- 48.Основи теорії міжкультурної комунікації : курс лекцій. уклад. Н. К. Кобиленко. Маріуполь : МДУ, 2016. 75 с
- 49.У 2024 році ворог відчує лють зброї вітчизняного виробництва – Зеленський. *ТРК Перший Західний*. 2023. URL: <https://1zahid.com/info/u-2024-rotsi-vorog-vidchuye-lyut-vitchyznyanogo-vyrobnytstva-zelenskyj/>
- 50.Ухвалено закон про тимчасово окуповані території. *Profpressa*. URL: <https://profpressa.com/news/priiniato-zakon-pro-timchasovo-okupovani-teritoriyi/print>
- 51.Федорів О. М. Політична комунікація в українських медіа: лінгвістичні аспекти. Київ: Академвидав, 2012. 256 с.
- 52.Федорів Я. Р. Лінгвістичні моделі дискурсу політичних виступів: нариси із сучасних культурно-мовленнєвих практик. Київ, 2010. 188 с
- 53.Через нічну атаку РФ понад мільйон українців залишилися без електропостачання – МВС. УНІАН. 2025. 13 грудня. URL: <https://www.unian.ua/economics/energetics/cherez-nichnu-ataku-rf-ponad-milyon-ukrajinciv-zalishilisya-bez-elektropostachannya-mvs-13225026.html>

- 54.Чекмишев О. А. Основи журналістики: підручник. Харків: ВЦ «Академія», 2023 С. 65
- 55.Черемхівка Г.Є. Тропи і фігури у медіатекстах початку ХХІ ст. 2015
- 56.Черниш О. Сутнісні характеристики понять «медіа дискурс» та «медіа текст» у сучасній медіа лінгвістиці. Кіровоградський держ. пед. ун-т. ім. В. Винниченка, 2013. С. 309–313.
- 57.Шевченко Л. Методологія гуманітарних наук. Київ: 2018. 304 с.
- 58.1,000 days of war in charts: Ukraine's resilience, Russia's gains, and the heavy toll on civilians. Euronews. 2024. 21 November. URL: <https://www.euronews.com/2024/11/21/1000-days-of-war-in-charts-ukraines-resilience-russias-gains-and-the-heavy-toll-on-civilians>
- 59.Analysts identify top 10 ‘war myths’ of Russia-Ukraine conflict. The Guardian. 2022. 3 March. URL: <https://www.theguardian.com/world/2022/mar/03/russia-ukraine-conflict-top-10-war-myths-newsguard?>
- 60.Entman, Robert M. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. Journal of Communication. 1993. P. 51–58
- 61.Every shot of Russia at Ukraine is a step towards its self-destruction - address by President Volodymyr Zelenskyu. Офіційний сайт Президента України. 2022. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/kozhen-postril-rosiyi-po-ukrayini-ce-krok-do-yiyi-samoznishe-73577>
- 62.First Thing: Russia to stage sham referendum in south Ukraine, says Zelenskiy. The Guardian. 2022. 22 April. URL: <https://www.theguardian.com/us-news/2022/apr/22/first-thing-russia-to-stage-sham-referendum-in-south-ukraine-says-zelenskiy>
- 63.Kremlin’s propaganda film about Ukraine war plays to empty cinemas. The Guardian. 2023. 2 September. URL: <https://www.theguardian.com/world/2023/sep/02/kremlins-propaganda-film-ukraine-war-plays-to-empty-cinemas?>

64. Krieg gegen die Ukraine: Ukrainische Verteidiger von Pokrowsk unter Druck. DIE ZEIT. 2025. 29 Oktober. URL: <https://www.zeit.de/news/2025-10/29/ukrainische-verteidiger-von-pokrowsk-unter-druck>
65. Krieg in der Ukraine: Merz wirft Moskau nach Poltawa-Angriff Kriegsverbrechen vor. DIE ZEIT. 2024. 3 September. URL: <https://www.zeit.de/news/2024-09/03/merz-wirft-moskau-nach-poltawa-angriff-kriegsverbrechen-vor>
66. McQuail D. Analysis of Newspaper Content. Royal Commission on the Press. Research Series 4.
67. New Year address by President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy. Офіційний сайт Президента України. 2023. 31 December. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-88037>
68. 'Nobody Believes in Our Victory Like I Do.' Inside Volodymyr Zelensky's Struggle to Keep Ukraine in the Fight. TIME. 2023. URL: <https://time.com/magazine/europe/6335252/november-20th-2023-vol-202-no-17-europe-middle-east-and-africa/>
69. 'Nobody Believes in Our Victory Like I Do.' Inside Volodymyr Zelensky's Struggle to Keep Ukraine in the Fight. TIME. 2023. URL: <https://time.com/6329188/ukraine-volodymyr-zelensky-interview/>
70. Norbert Röttgen: "Das ist jetzt die zweite Zeitenwende". DIE ZEIT. 2025. 24 November. URL: <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2025-11/norbert-roettgen-28-punkte-plan-ukraine-russland-usa>
71. One million households without power in Ukraine after Russia attacks energy grid. BBC News. 2025. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/c019954yr9ko>
72. Pete Hegseth: Die nächste Krise für den Kriegsminister. DIE ZEIT. 2025. 4 Dezember. URL: <https://www.zeit.de/politik/ausland/2025-12/pete-hegseth-kriegsverbrechen-vorwurf-ok-america>

73. Russia has network of 200 camps for 'brainwashing' Ukrainian children – report. The Guardian. 2025. 16 September. URL: <https://www.theguardian.com/global-development/2025/sep/16/russia-has-network-of-200-camps-for-brainwashing-ukrainian-children-report?>
74. Russia launches huge attack on Ukraine's energy infrastructure. BBC News. 2024. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cn0xw05k7z1o>
75. Russia's war of aggression against Ukraine. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/07/18/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-adopts-18th-package-of-economic-and-individual-measures/>
76. Russia-Ukraine War: Shelling Cuts Off Outside Power to Ukrainian Nuclear Plant. The New York Times. 2022. 5 September. URL: <https://www.nytimes.com/live/2022/09/05/world/ukraine-russia-war>
77. Russian advances in Ukraine slow down despite growing force size. Al Jazeera. 2025. 10 April. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2025/4/10/russian-advances-in-ukraine-slow-down-despite-growing-force-size>
78. Russian Bombs Plunge Odesa Into Darkness Amid Peace Talks / Kim Barker. The New York Times. 2025. 13 December. URL: <https://www.nytimes.com/2025/12/13/world/europe/russia-ukraine-odesa-attack.html>
79. Russian strikes on Ukraine kill at least six civilians, injure dozens. UN News. 2025. 22 October. URL: <https://news.un.org/en/story/2025/10/1166163>
80. Russian Troops Use Civilians as Human Shields in Pokrovsk, SBU Reports. United24Media. 2025. URL: <https://united24media.com/latest-news/russian-troops-use-civilians-as-human-shields-in-pokrovsk-sbu-reports-13561>
81. Russischer Angriffskrieg: Ukraine meldet russischen Großangriff in der Nacht. DIE ZEIT. 2025. 29 November. URL: <https://www.zeit.de/politik/ausland/2025-11/russland-grossangriff-ukraine-kyjiw-strom-gxe>

82. Russland: Supermacht gegen Vaterlandsverräter. DIE ZEIT. 2023. 10 March. URL: <https://www.zeit.de/politik/ausland/2023-03/russland-kritik-regierung-wladimir-putin-freiheitsstrafe-5vor8>
83. Schöffner Christina. Political Discourse Analysis from the point of view of Translation Studies. *Journal of Language and Politics*. 2004, 117–150.
84. Smelser N. J. Comparative methods in the social sciences. URL: <https://archive.org/details/comparativemetho0000smel/page/n9/mode/2up>
85. Structuralism. Structural linguistics in Europe. URL: <https://www.britannica.com/science/linguistics/The-20th-century>
86. The Russian Camp Where Abducted Ukrainian Children Reportedly Made Drones. Radio Free Europe/Radio Liberty. 2025. URL: <https://www.rferl.org/a/russia-abducted-ukrainian-children-forced-drones-yale-report/33533149.html>
87. Three years since the liberation of Kherson: No Russian troops, but thousands of attack drones. Euronews. 2025. 11 November. URL: <https://www.euronews.com/2025/11/11/three-years-since-the-liberation-of-kherson-no-russian-troops-but-thousands-of-attack-dron>
88. Ukraine accuses Russia of bombing Turkish ship in Odesa. BBC News. 2025. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/c5yjj2epvlro>
89. Ukraine in maps: Tracking the war with Russia. BBC News. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/c0l0k4389g2o>
90. Ukraine-Karte: Der aktuelle Frontverlauf. DIE ZEIT. 2025. URL: <https://www.zeit.de/politik/ausland/karte-ukraine-krieg-russland-frontverlauf-truppenbewegungen>
91. Ukraine-Krieg: Kleiner Rückzug, aber kein großer Frieden. DIE ZEIT. 2022. 29 March. URL: <https://www.zeit.de/politik/ausland/2022-03/ukraine-krieg-russland-verhandlungen-istanbul>
92. Ukraine-Krieg: Wladimir Putin hält an russischen Kriegszielen fest. DIE ZEIT. 2023. 14 December. URL: <https://www.zeit.de/politik/ausland/2023-12/ukraine-krieg-wladimir-putin-kriegsziele-russland-armee-verluste>

93. Ukraine's military chief says Russia's 2025 offensives have failed. Investing.com. 2025. URL: <https://www.investing.com/news/world-news/ukraines-military-chief-says-russias-2025-offensives-have-failed-4257072>
94. Venuti Lawrence. The Translator's Invisibility: A History of Translation. London & New York: Routledge, 1995
95. Vladimir Putin stages four fake referendums in occupied Ukraine. The Economist. 2022. 27 September. URL: <https://www.economist.com/europe/2022/09/27/vladimir-putin-stages-four-fake-referendums-in-occupied-ukraine>
96. War in Ukraine. BBC News. URL: <https://www.bbc.com/news/war-in-ukraine>
97. Zelensky defiant: Ukrainian president refuses US offer to evacuate, saying 'I need ammunition, not a ride'. CNN. 2022. URL: <https://edition.cnn.com/2022/02/26/europe/ukraine-zelensky-evacuation-intl>
98. Zelensky Marks Ukraine's Independence Day With Diplomacy in Kyiv and a Plea for Peace. The New York Times. 2025. 24 August. URL: <https://www.nytimes.com/2025/08/24/world/europe/zelensky-ukraine-independence-day.html>
99. Zelenskiy says Ukrainian forces inflict heavy losses on Russia in counteroffensive. Investing.com. 2025. URL: <https://www.investing.com/news/world-news/zelenskiy-says-ukrainian-forces-inflict-heavy-losses-on-russia-in-counteroffensive-4247564>
100. Zelenskiy says Ukrainian forces inflict heavy losses on Russia in counteroffensive. Reuters. 2025. URL: <https://www.reuters.com/world/zelenskiy-says-ukrainian-forces-inflict-heavy-losses-russia-counteroffensive-2025-09-19>

ДОДАТОК А

Голосарій термінів з німецької мови

Німецький термін	Англійський переклад	Український переклад	Опис/Контекст/Вплив
völkerrechtswidrige r Angriffskrieg	war of aggression in violation of international law	російське вторгнення / війна росії проти України	Юридичний термін для позначення агресії, що порушує міжнародне право; англійський зберігає юридичну точність і нейтральність, український спрощує з акцентом на агресора, опускає юридичну складність, додає ідеологічний зсув роблячи текст більш емоційним.
Russischer Angriffskrieg	Russian war of aggression	російська агресія / війна росії	Термін що описує російську агресію; англійський зберігає "aggression" для юридичного забарвлення, український акцентує на "агресія", роблячи більш емоційним, впливає на сприйняття як односторонньої атаки.
russische Truppen	Russian troops	російські окупанти / загарбники	Англійський нейтральний, український додає "окупанти" для негативної оцінки, ідеологічний зсув з додаванням оцінної конотації, робить текст більш емоційним.
ukrainische Verteidiger	Ukrainian defenders	українські захисники	Термін для позначення українських військових;

			англійський зберігає нейтральність з легким позитивним відтінком, український посилює героїзм, впливає на емоційне сприйняття як захисників.
spezielle militärische Operation	special military operation	спеціальна військова операція	Російський пропагандистський евфемізм для опису війни; в обох перекладах використовуються лапки для іронії та дистанціювання, делегітимізує наратив, без суттєвих відмінностей.
Putin-Regime	Putin regime	режим путіна	Позначення влади путіна з негативним забарвленням; англійський стриманий і критичний, український посилює негатив через асоціації з диктатурою, впливає на сприйняття як авторитарного режиму.
Zeitenwende	Zeitenwende / historic turning point	поворотний момент / переломний момент	Політичний термін для позначення історичного повороту. Англійський часто транслітерується для збереження ваги, український спрощує, втрачаючи специфічність, впливає на інтерпретацію як глобальної зміни.
mutmaßliche Kriegsverbrechen	alleged war crimes / possible war crimes	військові злочини / злочини проти людяності	Термін для ймовірних воєнних злочинів; англійський зберігає умовність ("alleged"), український робить категоричним,

			опускаючи умову, посилює обвинувачення та емоційний вплив.
Entnazifizierung	denazification	денацифікація	Російський пропагандистський термін; в обох перекладах з лапками для іронії, делегітимізує наратив, без відмінностей, впливає на сприйняття як фальшивої пропаганди.

SUMMARY

The conducted research on the comparative analysis of the means of describing political phenomena in English and Ukrainian-language media texts in the context of the Russian-Ukrainian war allowed not only to organize the existing theoretical knowledge, but also to obtain new data on how language constructs political reality for different cultural and linguistic communities. The findings convincingly prove that wartime political media discourse is not a passive reflection of events, but an active tool for forming the collective consciousness, the emotional state of society, and even political decisions at the national and international levels.

The key conclusion of the study was the identification of deep systemic differences between the English and Ukrainian media spaces, which can be observed at all language levels: lexical, grammatical, stylistic, syntactic, and pragmatic. The English language media (BBC News, The Guardian, The New York Times, CNN) follow a strategy of distanced objectivity in their coverage of the war: neutral and legal nominations predominate (“Russia's war in Ukraine”, “full-scale invasion”, “counteroffensive”, “strikes on civilian infrastructure”), passive constructions are actively used, emotionally evaluative vocabulary is minimized, and space is left for diplomatic and compromise interpretations (“peace talks”, ‘ceasefire’, “frozen conflict”). This language policy explains why a large part of the Western audience perceives the ideas of freezing the conflict, negotiations without pre-conditions or even territorial concessions for peace as rational and morally acceptable.

Instead, the Ukrainian media (Ukrayinska Pravda, Suspilne, Ukrinform, TSN, and Yevropeiska Pravda) operate in the mode of national defense and total information warfare. It is dominated by clearly binary, evaluative, and emotionally charged constructions (“Russian-Ukrainian war,” “racist occupiers,” “defenders destroy the enemy,” “missile terror,” “deoccupation”), active voice, military-heroic metaphors (“fortress,” ‘invincibility’), and constant opposition “us - them,” “light - darkness,” “life - death.” Such discourse serves as an internal mobilization, morale-raising, and radical blocking of any scenarios of surrender or territorial compromise.

The translation dimension was particularly revealing. The translation of political concepts and key phrases often turns into a real ideological transformation: “counteroffensive” becomes “counteroffensive of the Armed Forces of Ukraine” (shifting the subject of action), “Russian-occupied territories” becomes “temporarily occupied territories” (legal and ideological emphasis on temporality and illegitimacy), “neutralizing the enemy” becomes “destroying the occupiers” (increased aggressiveness and moral justification). These decisions are not accidental; they deliberately adapt the text to the cultural, emotional, and political expectations of the target audience and sometimes radically change the pragmatic effect of the original.

Another key point was the comparative translation of political terminology from German in the context of the Russian-Ukrainian war, which showed us ideological differences: the English version retains the legal neutrality and restraint of the original, while the Ukrainian version adds emotionality, evaluation, and simplification, adapting the text to the national discourse to mobilize the audience. However, the delegitimization of Russian propaganda terms was clearly visible, making the translation a tool for creating public opinion.

The analysis of manipulative technologies showed that both media systems actively use them, but with different intensity and focus. The English language media more often resort to subtle forms of influence, such as framing through the selection of facts, quoting “authoritative sources,” and repeating the concepts of “unprovoked aggression” and “war crimes.” The Ukrainian media use more open mobilization techniques, such as emotional appeal, hyperbole, and direct delegitimization of the enemy (“Putin is a dictator”, “rashism”). These differences reflect different social demands: Western audiences need rational justification for support, while Ukrainian audiences need emotional support, a feeling of unity, and motivation to fight back.

Thus, the language of wartime political media texts is not just a communication tool, but a real participant in the conflict. It forms a collective identity, defines the boundaries of possible political dialogue, and either legitimizes

or blocks certain future scenarios. The same event can be presented as “a war somewhere in Ukraine” or as “the existential struggle of the Ukrainian people for survival” - this difference in wording has direct political, diplomatic, and even military consequences.

The results of the study have important theoretical importance for the development of media linguistics, critical discourse analysis, political linguistics, and translation studies. At the same time, they are of practical value for journalists and editors (awareness of their own language strategies), translators of political texts (understanding the ideological consequences of each choice), strategic communications analysts (predicting the reaction of different audiences), and media literacy teachers (forming a critical perception of information in the context of information warfare).

Therefore, the work has fully achieved its goals and objectives and at the same time opened up new perspectives for further research in linguistics, political science, and translation studies-especially in the context of modern hybrid wars, where language has become one of the most effective and simultaneously dangerous weapons.